

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Brno 2010

David Endršt

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

Výcvik osobních ochránců u Policie ČR

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:
Mgr. Vladislav Zima

Vypracoval:
David Endršt

Brno 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Výcvik osobních ochránců u Policie ČR“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Praha 25. 4. 2010

.....
David Endršt

Poděkování

Děkuji panu Mgr. Vladimírovi Zimovi za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Také bych chtěl poděkovat své přítelkyni za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce, a které si nesmírně vážím.

David Endršt

OBSAH

Úvod	6
1. Příčiny a metody atentátů	8
1.1 Hlavní příčiny atentátů	8
1.2 Metody atentátů	10
2. Právní úprava ochrany ústavních činitelů	11
2.1 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR	11
2.2 Další právní normy	13
3. Osobní ochránce	15
3.1 Podmínky pro přijetí k útvaru ochrany ústavních činitelů	17
3.2 Vlastnosti osobního ochránce	18
4. Teorie ochrany	20
4.1 Metody ochrany	20
4.2 Ochrana v soustředných kruzích	22
4.3 Přípravný tým – výjezdová skupina	22
4.4 Umění komunikace – diplomatické jednání	24
5. Výcvik osobních ochránců	28
5.1 Taktická příprava	28
5.1.1 Ochranné formace – chůze s chráněnou osobou	29
5.1.2 Výstup a nástup chráněné osoby z vozidla	32
5.1.3 Jízda s chráněnou osobou	33
5.1.4 Komplexní cvičení	35
5.2 Střelecká příprava	36
5.2.1 Základní příprava	37
5.2.2 Speciální cvičení	38
5.3 Tělesná příprava	41
5.3.1 Fyzická příprava	41
5.3.2 Sebeobrana	43

5.4	Odborná příprava	44
5.4.1	Povinná odborná příprava	45
5.4.2	Speciální příprava	46
	Závěr	49
	Resumé	50
	Anotace	51
	Seznam použité literatury	52
	Seznam symbolů a zkratk	53

■ Úvod

Již od počátku lidské společnosti byli vládci a jinak mocensky důležité osoby chráněny osobními strážci. Osobní strážce dělali vždy ti nejlepší a tato činnost byla svěřena jen úzkému okruhu bojovníků. Hlavním heslem těchto bojovníků bylo a je „ČEST“. V dávných dobách tuto práci v Evropě dělali různí rytíři, např. Templáři. V Japonsku to byli Samurajové, kteří si dokonce vytvořili etické normy pro své bojovníky, shrnuté do kodexu Bushiho.

Rytířství jest květinou, která jest na půdě Japonska tak domácí jako její symbol: třešňový květ. Není však suchým druhem staré ctnosti, který jest v herbáři našich dějin uschován. Jest mezi námi živou bytostí, plnou síly a krásy, která ač nebere na sebe nic hmotného, přece atmosférou naší morálky proniká a nás přesvědčuje, že jsme dosud v moci jejích kouzel. Dlouho tomu již, co společenské podmínky, které jí vzrůstati daly, zmizely, ale světlo rytířství, tohoto dítěte feudalismu, ozařuje dosud cestu naší mravouky – přežilo zřízení, které bylo jeho matkou, jako světlo nesmírně vzdálených a dávno zaniklých hvězd, které dodnes k nám září.¹

V současné době se každý stát bez ohledu na uspořádání snaží chránit své nejvyšší státní představitele. Ať jde o demokratický nebo totalitní systém, vždy je v zájmu státu své vrcholné politické představitele ochránit. Tuto službu můžou ve státě dle právní úpravy zastávat různé složky, např. policie, armáda. Lišit se může způsob ochrany, ale cíl je vždy stejný. Je jím ochrana životů a zdraví chráněných osob a zamezení destabilizace politického systému ve státě. Jde o stále stejné úkoly jako za dob dávných, kdy tuto činnost vykonávali samurajové nebo rytíři.

Osobní ochrana je především týmová práce. Je založena na pečlivé přípravě na každý úkol, při které se věnuje velká pozornost detailům a preventivnímu plánování. Jestliže se útočník dostane až k chráněné osobě, muselo před tím selhat několik preventivních opatření. Osobní ochránce není žádný rváč řešící konflikty hrubou silou, jak nám to často podsouvají tvůrci akčních filmů. Musí být především dobrým psychologem, který dokáže lidi správně odhadnout a správně s nimi jednat tak, aby dosáhl svých cílů k zabezpečení úkolů ochrany svěřené chráněné osoby. Jednou z nejdůležitějších vlastností, kterou osobní ochránce musí mít, je umět komunikovat na všech úrovních, ve všech sociálních skupinách. Při své práci musí každý den jednat s jinými lidmi, ať jsou to chráněné osoby nebo např. ředitelé, náměstci, provozní, kuchaři, uklízečky nebo třeba bezdomovci. Vždy musí přizpůsobit svou komunikaci danému člověku, aby dosáhl svého cíle.

¹ Inazo Nitobé., *Bushido.s.* 3

Morální vlastnosti osobního ochránce lze vztáhnout na celou populaci, protože při výběru k Útvaru pro ochranu ústavních činitelů Policie České republiky se dbá na to, aby vybraní lidé byli pro tuto službu nejvhodnější a měli co nejvíce kladných vlastností běžného života, např. zodpovědnost, vnímavost, dochvilnost, neměli sklony k agresivitě či zkratovitému jednání, měli smysl pro pořádek, vládli uměním komunikovat, byli spíše týmoví hráči než individualisté, byli v dobré fyzické kondici atd.

Cílem mé práce je rozbor práce osobního ochránce. Hlavní důraz chci klást na jeho profesní vzdělání – tedy výcvik, neboť prostřednictvím výcviku jsou rozvíjeny profesní znalosti a dovednosti, které jsou nezbytné pro výkon jeho práce.

Prameny mé práce jsou především zkušenosti a znalosti, které jsem načerpal během své dlouholeté práce jako osobní ochránce, a které v současné době předávám svým kolegům právě prostřednictvím výcviku, na němž se podílím.

1. Příčiny a metody atentátů

Před tím, než vůbec můžeme chránit osoby před atentátem, je důležité porozumět tomu, proč lidé atentáty dělají a jaké metody používají. Rozeznáváme 6 hlavních příčin a 4 základní metody atentátu.

1.1 HLAVNÍ PŘÍČINY ATENTÁTU

■ Revoluční nebo politické příčiny

- a) Skupiny s fanatickou touhou změnit současnou vládu a zřít novou se často uchylují k atentátům jako prostředku k splnění cíle.
- b) Cílem útoku jsou konkrétní vládní ministři, o nichž je atentátník přesvědčen, že s jeho pádem vznikne revoluce.
- c) V současnosti má většina vlád světa alespoň jednu disidentskou skupinu, která si myslí, že může zachránit národ.

Příklady:

- *Pokus o atentát na Augusta Pinocheta, Chile, 7. 10. 1986 – přežil; útok provedený z důvodu přípravy kampaně na volby, která by ho nominovala na dalších 8 let na funkci prezidenta.*
- *Atentát na prezidentského kandidáta Radžíva Gándhího, Indie, 22. 5. 1991.*

■ Ekonomické příčiny

Jednotlivec nebo skupina jsou přesvědčeni, že oběť atentátu zodpovídá za špatnou ekonomickou situaci ve státě.

Příklady:

- *Pokus o atentát na George Schultze, Bolívie, 8. 8. 1988 – přežil; útok byl proveden za zapojení země v protidrogovém programu.*
- *Atentáty na vládní činitele Kolumbie – útoky provádí drogoví teroristé.*

■ Ideologické příčiny

- a) Atentátník je přesvědčen, že zabitím oběti vrátí zpět zažité principy.

- b) Jednotlivec nebo skupina má fanatické sklony.
- c) Příčiny vycházejí z náboženství. Atentátník doufá, že změni nastavený systém zabitím konkrétních představitelů.
- d) Atentáty vycházející z etnických bojů, rivalita mezi kmeny, atentáty na kmenové vůdce.

Příklady:

- *Atentát na prezidenta Bashira Gemayela, Libanon* – útok proveden proto, že prezident chtěl jednat o kompromisu mezi křesťany a muslimy v otázkách moci v Libanonu ve prospěch muslimů.
- *Atentát na prezidenta Muhammeda Anwara al-Sadat, Egypt, 6. 10. 1981* – útok byl proveden na vojenské přehlídce. Útočníci pálili na prezidenta, který se účastnil přehlídky, z granátometu z vojenského vozu více než minutu.

■ **Osobní příčiny**

Nenávist, osobní pohnutky, pomatenost. Podceňování nebo zlo, skutečné nebo vykonstruované příčiny, za které může chráněná osoba.

■ **Psychologické příčiny**

- a) Mentální poruchy.
- b) Fanatismus.
- c) Citová nestabilita.

Příklady:

- *Atentát na prezidenta Johna Fitzgeralda Kennedyho, USA, 22. 11. 1963* – útok provedl Lee Harvey Oswald střelnou zbraní na projíždějící automobil. Útok byl spáchán zřejmě nepřičetným útočníkem z ideologických důvodů.
- *Pokus o atentát na prezidenta Ronalda Reagana, USA, 30. 3. 1981.*

■ **Za úplatu**

Lidé zabíjejí druhé pro peníze.

Příklady:

- *Pokus o atentát na Benita Mussoliniho, Itálie, 1932* – útočník za úspěšný atentát měl dostat 50 000 dolarů.
- *Pokus o atentát na Papeže Jana Pavla II, Itálie, 13. 5. 1981.*

1.2 METODY ÚTOKŮ

■ Zbraně na malou vzdálenost

Ve většině případů tuto metodu používají fanatici a psychicky labilní jedinci. Nehledají cestu úniku po spáchání atentátu. Útočníci používají jak střelné zbraně, tak zbraně bodné.

Příklady:

- *Pokus o atentát na prezidenta Ronalda Reagana, USA, 30. 3. 1981.*
- *Pokus o atentát na kandidáta na prezidenta Colosia, Mexiko, 23. 5. 1994.*

■ Zbraně použité na dálku

V dnešní době nejpoužívanější metoda útoku. Výkonné pušky, zejména ty, které jsou vybaveny teleskopickými mířidly, mohou trefovat své cíle na velkou vzdálenost.

Příklady:

- *Atentát na bojovníka za lidská práva Martina Luthera Kinga, USA, 3. 4. 1968.*

■ Výbušniny

Vyžadují větší znalosti a dovednosti od útočníka. Většinou bývá zapotřebí zpravodajské podpory.

Příklady:

- *Nezdařený bombový útok na Ministerskou předsedkyni Margaret Thatcherovou, Anglie, 1984.*
- *Pokus o bombový útok na bývalého ministra George Schultze, Bolívie, 8. 8. 1988.*

■ Únosy

Nejedná se přímo o atentát na chráněnou osobu, ale jde také o určitou formu ohrožení. Unesena nemusí být chráněná osoba, ale např. její rodinní příslušníci. Unesená osoba je mnohem cennější jako živá. Vzniká zde možnost vydírání chráněné osoby (výměnou za finanční částku, za politické rozhodnutí atd.).

2. Právní úprava ochrany ústavních činitelů

Ochranou ústavních činitelů a osob, které na ochranu mají nárok dle zvláštních právních předpisů a mezinárodních dohod v České republice, je pověřena Policie ČR². Při své činnosti se osobní ochránci u Policie ČR řídí:

- **Zejména zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii ČR ve znění pozdějších novel.**
 - Pokynem ministra vnitra č. 41/1998, kterým se ukládají úkoly k zabezpečení ochrany ústavních činitelů.
 - Pokynem policejního prezidenta č. 10/1996.
 - Směrnicemi pro výkon služby, které upravují povinnosti osobních ochránců a stanoví taktické zásady jejich činnosti. Tyto směrnice jsou interními právními akty.

- **Dalšími právními normami, které upravují osobní ochranu:**
 - Vyhlášky MZV č. 157/1964 Sb., o Vídeňské úmluvě o diplomatických stycích.
 - Vyhlášky MZV č. 131/1978 Sb., o Úmluvě o zabránění a trestání trestných činů proti osobám požívajícím mezinárodní ochrany, včetně diplomatických zástupců.
 - Nařízení vlády č. 468/2008 Sb., o zajišťování bezpečnosti určených ústavních činitelů.
 - Usnesení vlády ČR č. 152/1995 o ochraně objektů zvláštního významu.

2.1 ZÁKON Č. 273/2008 SB., O POLICII ČR

Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.³

² § 49 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

³ § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

Hlava VIII. Zajišťování bezpečnosti chráněných objektů, prostorů a osob stanoví v § 48 odst. 1) a v § 49 odst. 1)⁴ úkoly pro útvar pro ochranu ústavních činitelů Policie ČR takto:

- Zajišťuje bezpečnost chráněných objektů a prostorů. Rozsah zajišťování bezpečnosti stanoví na návrh policejního prezidenta ministr v závislosti na bezpečnostní situaci a možné míře ohrožení.

- Zajišťuje v rámci plnění svých úkolů bezpečnost:
 - a) ústavního činitele České republiky, stanoví-li tak vláda
 - b) osoby chráněné při jejím pobytu na území České republiky podle mezinárodních dohod
 - c) osoby s krátkodobou ochranou, které hrozí újma na zdraví, nebo jiné vážné nebezpečí.

K zajištění ochrany chráněných osob má policista zařazený u Útvaru pro ochranu ústavních činitelů Policie ČR zvláštní oprávnění uvedená v § 49 odst. 2) o Policii ČR:

- Při zajišťování bezpečnosti osoby chráněné podle odstavce 1 nebo osoby, které je poskytována krátkodobá ochrana, je policista oprávněn:

- a) provést prohlídku osoby, zavazadla, věci, dopravního prostředku nebo objektu nacházejících se v prostoru, ze kterého by bylo možno ohrozit bezpečnost chráněné osoby, a prohlídku takového prostoru
- b) ověřit dodržení hygienických limitů ukazatelů pitné vody, potravin a pokrmů, jakož i splnění hygienických požadavků na výkon epidemiologicky závažných činností⁵, jestliže jich má být užito pro potřeby chráněné osoby.⁶

Dále je velmi důležité, aby osobní ochránce svých pravomocí nezneužíval, a to je nastaveno v dalších odstavcích § 49 Zajišťování bezpečnosti určených osob⁷:

- Dle odst. 3) Prohlídku osoby podle odstavce 2 písm. a) je policista oprávněn provést, jestliže tato osoba na jeho výzvu ihned neopustí prostor podle odstavce 2 písm. a) nebo hrozí-li nebezpečí z prodlení.

- Dle odst. 4) Prohlídku objektu je policista oprávněn provést pouze se svolením vlastníka nebo uživatele. Bez uvedeného svolení je policista oprávněn provést prohlídku, je-li důvodné podezření, že v objektu hrozí útok na bezpečnost chráněné osoby.

⁴ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

⁵ Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ § 49 odst. 2, zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

⁷ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

- Dle odst. 5) Prohlídka objektu, zavazadla, věci a dopravního prostředku nesmí sledovat jiný zájem než zajištění bezpečnosti chráněné osoby.

- Dle odst. 6) Při ověřování zdravotní nezávadnosti a zachování hygienických požadavků podle odstavce 2 písm. b) má policista oprávnění a povinnosti kontrolního pracovníka podle zákona o státní kontrole⁸; zákonem o státní kontrole se řídí nesení a hrazení nákladů vzniklých při tomto opatření.

Při každodenní činnosti osobního ochránce je § 49 odst. 2) o zvláštních oprávněních velmi důležitý, ale osobní ochránce musí využívat i obecná ustanovení, která jsou uvedena v zákoně o Policii ČR⁹. Zejména se jedná o:

- § 56 - oprávnění k použití zbraně
- § 53 - oprávnění k použití donucovacích prostředků
- § 35 - oprávnění odebrat zbraň a prohlédnout osobu
- § 63 - oprávnění k prokázání totožnosti
- § 61 - oprávnění k podání vysvětlení
- § 42 - oprávnění k zastavení a prohlídce dopravního prostředku
- § 41 - oprávnění k omezení vstupu do živnostenské provozovny
- § 54 - oprávnění k použití pout a prostředků k zamezení prostorové orientace

2.2 DALŠÍ PRÁVNÍ NORMY

Vídeňská úmluva o diplomatických stycích¹⁰ byla ratifikována Československou socialistickou republikou a byla vyhlášena jako vyhláška ministra zahraničních věcí č. 157 ze dne 10. června 1964. Tato úmluva stanoví:

- Čl. 22 odst. 1 – místnosti diplomatické mise jsou nedotknutelné; dále stanoví v odst. 2, že přijímací stát má povinnost zabezpečit ochranu mise.
- Čl. 29 – osoba diplomatického zástupce je nedotknutelná.
- Čl. 30 – soukromé obydlí diplomatického zástupce je stejně nedotknutelné jako místnosti mise.
- Čl. 37 – nedotknutelní jsou i členové rodiny diplomatického zástupce.

Úmluva o zabránění a trestání trestných činů proti osobám používajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců¹¹ byla ratifikována Československou socialistickou republikou a byla vyhlášena jako vyhláška MZV č. 131 ze dne 4. října 1978.

⁸ § 11 a 12 zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 501/2004 Sb. a zákona č. 413/2005 Sb.

⁹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

¹⁰ Vyhláška MZV č. 157/1964

¹¹ Vyhláška MZV č. 131/1978 Sb.

Tato úmluva v čl. 1 definuje osoby požívající mezinárodní ochrany takto:

- Hlava státu včetně kteréhokoliv kolektivního orgánu, vlády nebo ministr zahraničních věcí, kdykoliv jsou v cizím státě.
- Zástupce nebo úřední osoba státu, nebo úřední osoba či jiný zástupce mezinárodní organizace.

Nařízení vlády č. 468/2008 Sb., o zajišťování bezpečnosti určených ústavních činitelů upřesňuje § 49 odst. 1 písm. a), zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, komu se poskytuje trvalá ochrana:

- Ústavnímu činiteli, který vykonává funkci:
 - a) prezidenta republiky
 - b) předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky
 - c) předsedy Senátu Parlamentu České republiky
 - d) předsedy vlády České republiky
- Členům vlády:
 - a) místopředsedovi vlády pro evropské záležitosti
 - b) ministru zahraničních věcí
 - c) ministru vnitra
 - d) ministru spravedlnosti

3. Osobní ochránce

Nejprve objasním systém a některé pojmy. Útvar pro ochranu ústavních činitelů je součástí Policie ČR. Jak už z názvu vyplývá, poskytuje komplexní ochranu politikům České republiky, kteří na ni mají nárok podle zákona a vládních nařízení. Dále politikům ze zahraničí, kteří přijíždějí do ČR na státní návštěvu a mají na ochranu nárok dle Vídeňské úmluvy¹². Chtěl bych pouze upozornit, že Útvar pro ochranu ústavních činitelů Policie ČR neposkytuje ochranu žádným „komerčním hvězdám“ našeho běžného života. Do organizační struktury Útvaru ochrany ústavních činitelů je mimo jiné začleněn i odbor ochrany chráněných osob. Tento odbor zajišťuje osobní a tzv. „epizodickou ochranu“, která spočívá ve vytváření ochranných týmů dle potřeby.

Úkolem osobního ochránce není jen ochrana života a zdraví chráněné osoby, ale i ochrana její důstojnosti. Dále se musí aktivně podílet na organizaci a zajištění programu chráněné osoby. Má za povinnost řídit se zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii ČR a interními akty Útvaru pro ochranu ústavních činitelů Policie ČR.

Tzv. „epizodický ochránce“ je policista, který není trvale přidělen ke konkrétní chráněné osobě, ale zajišťuje přípravu míst návštěv chráněných osob po celé ČR. Dále zajišťuje přímou ochranu zahraničních delegací, které přijíždějí na státní návštěvu do ČR. Počet epizodických ochránců se odvíjí od stupně nebezpečnosti nebo náročnosti akce.

Pod pojmem komplexní ochrana se tedy rozumí nejen osobní ochrana, ale také „epizodická ochrana“, doprava chráněných osob, ochrana místa bydliště chráněné osoby, pyrotechnická a hygienicko-toxická ochrana.

Příběh japonského mistra a jeho tři synů

Mistr se rozhodl předat svou školu svým synům a chtěl jednoho po druhém vyzkoušet, komu své žezlo předá. Vložil tedy polštář nad posuvné dveře a nechal si zavolat jednoho syna po druhém. Nejmladší syn přispěchal do místnosti, otevřel dveře, a polštář mu spadl přímo za krk. Syn hbitě tasil meč a dříve, než polštář stačil dopadnout na zem, jej rozťal ve dvě. Prostřední syn přišel, otevřel dveře. Polštář padal a syn jej mírně zachytil a položil na místo. Nejstarší syn se přiblížil ke dveřím, ale zarazil se. Pomalu dveře odsunul, rozhlédl se, uviděl polštář a pomalu jej sundal a položil na jeho správné místo. Starý mistr nejmladšího syna pokáral se slovy, že mu dělá ostudu. Prostřednímu řekl, že se musí ještě učit, a nejstaršího pochválil a předal mu svou školu.¹³

¹² Vyhláška MZV č. 157/1964 Sb. o Vídeňské úmluvě o diplomatických stycích

¹³ Mádl Josef, Bodyguard, novodobý Samuraj, s. 18

Tento příběh poukazuje na používání rozumu a zkušeností, jako tomu je i při práci osobního ochránce. Ten nemá bezhlavě a bez rozmyslu jednat, ale při své práci musí používat především hlavu jako nejstarší syn z příběhu.

Osobní ochránce je posledním článkem v zajištění komplexní ochrany. Je poslední možnou fyzickou překážkou proti útočníkovi. Jestliže před ním veškerá preventivní opatření selhala, musí zasáhnout. Jeho hlavním úkolem je předejít přímému útoku na život a zdraví chráněné osoby. Jeho činnost se řídí právními předpisy a interními akty řízení. Neustále se pohybuje v blízkosti chráněné osoby, zná její zdravotní stav, plánuje a navrhuje bezpečnostní opatření, která zlepšují bezpečnost chráněné osoby. Komunikuje s člověkem, který má na starosti program chráněné osoby a ten dále předává dalším složkám Útvaru pro ochranu ústavních činitelů Policie ČR, aby byla zajištěna prevence. Tato činnost vyžaduje plné soustředění, aby minimalizoval své chyby. Ve své činnosti se především soustředí na:

- Komunikaci s chráněnou osobou (její požadavky a hlavně možné změny v denním programu).
- Spolupráci s lidmi, kteří jsou odpovědní za program chráněné osoby.
- Je v bezprostřední blízkosti chráněné osoby.
- Sleduje osoby vyskytující se v blízkosti chráněné osoby (sleduje jejich chování, pozoruje ruce, snaží si vyhodnotit potenciálního útočníka).
- Sleduje okolí a neustále má přehled o únikových místech.
- Neustále vyhodnocuje situaci a předvídá možnosti útoku.
- V případě, že se chráněná osoba pohybuje v neznámém prostředí (dav lidí), neustále je jí v dostatečné blízkosti, aby dokázal reagovat na útok.
- Komunikuje s ostatními členy ochranného týmu, řidičem - ochráncem o možném přistavení vozidla.
- V případě výtržností nebo provokací kolem chráněné osoby musí patřičně reagovat.
- Neustále vyhodnocuje situace, které nastávají a snaží se předejít možným konfliktům.
- Neustále je ve střehu a snaží se o udržení maximální pozornosti.
- Informuje bezodkladně o programu a jeho změnách své nadřízené, kteří mají na starosti organizaci komplexní ochrany.

3.1 PODMÍNKY PRO PŘIJETÍ K ÚTVARU OCHRANY ÚSTAVNÍCH ČINITELŮ

Prvotní podmínkou pro zahájení výběrového řízení je splnění základních předpokladů. Uchazeč musí mít vysokoškolské bakalářské vzdělání, být policistou s tříletou službou u policie a úspěšným absolventem odborného vzdělání a výcviku. Další podmínky jsou: dobrý zdravotní stav, fyzická kondice (prověřuje se v souladu se závaznými předpisy), minimální tělesná výška 178 cm, plavec. Dále musí být uchazeč držitelem řidičského oprávnění skupiny B.

Jedním z nejdůležitějších ukazatelů je psychologické vyšetření. Zde jsou sledovány čtyři základní aspekty:

- **Výkonové předpoklady** – informují o tom, jaké jsou schopnosti uchazečovy psychiky a jakých výkonů je schopen dosáhnout v klidu, a zejména při zátěži.

- **Osobnostní předpoklady** – tyto charakteristiky vykreslují osobnost uchazeče. Ne každý je takovým člověkem, jakým se jeví navenek. Zjistit negativní skutečnost v tomto směru například až při napadení chráněné osoby může být velmi nebezpečné.

- **Interpersonální předpoklady** – práce u Útvaru pro ochranu ústavních činitelů je týmového charakteru. Je důležité vědět, zda je uchazeč schopen pracovat ve skupině. Samozřejmě musí být také schopen plnit složité úkoly samostatně.

Psychologické vyšetření trvá kolem šesti hodin a je jedním z nejdůležitějších kroků v přijímacím řízení. Jinými slovy - u správně vybraných uchazečů může dobrý výcvik dále rozvíjet jejich vlastnosti, schopnosti a dovednosti. U jedinců bez odpovídajících kvalit není co rozvíjet.

■ **Výběrové soustředění**

Pokud uchazeč projde prvním kolem přijímacího řízení úspěšně, postupuje na výběrové soustředění zaměřené na odolnost. Jeho cílem je hloubková prověrka fyzického a psychického stavu uchazečů. Sledováno je jejich chování v náročných podmínkách během únavy a vyčerpání – jejich fyzická odolnost vůči stresu, schopnost rozhodování v kritických situacích a v časovém stresu, všímavost, motivace a odhodlání.

Náplní výběrového soustředění jsou z velké části fyzická cvičení, ověření znalostí ze sebeobrany, střelby a bezpečné manipulace se zbraní a úkoly zaměřené na vytrvalost,

speciální dovednosti, sílu a manuální zručnost. Spánková deprivace přitom umocňuje stresový faktor. Fyzická zátěž a nedostatek spánku zde slouží jako nástroj k tomu, aby se uchazeč co nejlépe „odhalil“, byl přirozený a nic nepředstíral.

Výsledkem výběrového řízení by měl být klidný, vyrovnaný policista s nadprůměrnou inteligencí, se schopností učit se. Vyžaduje se pružnost a přizpůsobivost, zralost, psychosomatická a emocionální stabilita, sociální přizpůsobivost, schopnost samostatného řešení problémů a týmový duch.

Uchazeč by měl mít vysoce vyvinutý smysl pro povinnost, spravedlnost, poctivost, svědomitost a pozitivní motivaci k práci. Také by měl umět nejen velet, ale i pracovat v podřízeném postavení.

Dále útvar vyhledává jedince, kteří dokážou splynout s prostředím, ve kterém se pohybuje chráněná osoba a neupoutávají na sebe nežádoucí pozornost (vystupování, komunikace – zvláště schopnost umění vyjednávat, pohyb, vzhled, chování atd.).

3.2 VLASTNOSTI OSOBNÍHO OCHRÁNCE

■ Komunikace

Jedna z nejdůležitějších vlastností osobního ochránce. Jak jsem již napsal, osobní ochránce není rváčem, ale především dobrým psychologem. Své komunikační schopnosti musí využívat k ochraně života a zdraví chráněné osoby. Osobní ochrana je z velké části o komunikaci, a to jak s chráněnou osobou, kdy je třeba získat potřebné informace o programu a předat je dál (z důvodu vytváření bezpečnostních opatření), tak s ostatními lidmi pohybujícími se kolem ní (různé sociální skupiny – mítink s občany, besedy atd.). K tomu je třeba využívat:

- Jasně a srozumitelně vyjadřování.
- Využívat vhodnou slovní zásobu při jednání.

■ Mezilidské vztahy

Osobní ochránce musí být především týmový hráč. Požaduje se, aby:

- Projevoval takt a diplomacii při jednání s lidmi.
- Spolupracoval s ostatními členy ochranného týmu.

■ **Rozhodování**

Po osobním ochránci jsou vyžadována rozhodnutí. Lidé, kteří mají s rozhodováním problém, tuto práci dělat nemohou. Osobní ochránce musí:

- Vydávat jasné a srozumitelné rozhodnutí, která se zakládají na pravdě.
- Být schopen nést plnou odpovědnost za svá rozhodnutí.
- Dokázat se rychle a správně rozhodnout.

■ **Tvořivost**

Útok na chráněnou osobu se do značné míry rovná zmatku. Osobní ochránce musí být kreativní, aby vzniklou situaci dokázal v co nejkratší době vyřešit. Vše má naučené podle určitých taktických zásad, ale každá situace je jiná. Od ochránce je vyžadováno:

- Projevovat ochotu přijímat myšlenky jiných.
- Prokazovat, že je schopen reagovat na vzniklé situace a tyto situace řešit.
- Iniciovat další možná řešení.

■ **Nasazení a odhodlání**

Každý ochránce by si v den nástupu do služby měl rozvrhnout své síly. Je jasné, že udržet maximální pozornost cca 18 hodin není možné. Je třeba se v programu chráněné osoby zorientovat a vybrat akce, kde je nutná maximální pozornost, a kde lze trochu si ulevit. Měl by:

- Efektivně využívat pracovní čas.
- Být na služební den řádně odpočínutý, jak fyzicky, tak psychicky.
- Být schopen si rozplánovat pracovní den.

■ **Vyrovnání se ze stresem**

Po osobním ochránci se vyžaduje, aby dokázal ovládnout své emoce. Musí umět ve stresových situacích konstruktivně jednat a nesmí dělat ukvapená rozhodnutí, která by vedla k ohrožení chráněné osoby. Svým vystupováním by měl reprezentovat nejen Policii ČR, ale na zahraničních cestách celou Českou republiku. Osobní ochránce má zvládat:

- Řešit několik problémů současně (i pod stresem).
- V napjatých situacích být klidný a jednat konstruktivně.
- Přijímat adekvátní kritiku.

4. Teorie ochrany

Než začneme do problematiky pronikat trochu hlouběji, je třeba si vysvětlit, co ochrana vlastně je a proč je důležité dodržovat taktické zásady.

Ochrana chráněné osoby nespočívá pouze ve velikosti a urostlosti osobního ochránce, jak to ztvárňuje většina akčních filmů, ale je to především týmová práce mnoha lidí. Každý člen v tomto týmu má svoji práci. Každý přesně ví, co má dělat v případě napadení nebo jiných nepředvídatelných událostí. Celý tým, jehož velikost se odvíjí od stupně ochrany chráněné osoby (např. ochrana amerického prezidenta si vyžaduje větší množství lidí než ochrana ministra spravedlnosti z rozvojové země) se skládá ze specialistů na konkrétní činnost. Zejména to je osobní ochránce, tzv. epizodický ochránce¹⁴ (jejich počet se odvíjí od stupně nebezpečnosti a náročnosti akce), řidič - ochránce, pyrotechnik, hygienik, kriminální služba, uniformovaní policisté a další. Samozřejmě zde musí fungovat vzájemná zastupitelnost.

Úkolem tohoto týmu je minimalizovat možnost útoku na chráněnou osobu. Je jasné, že 100% ochranu nedokáže zajistit žádná ochranná služba nikde na světě. Proto je kladen velký důraz na taktickou přípravu členů týmu. Celý tým, který se pohybuje kolem chráněné osoby, by měl neustále monitorovat prostor 360°. Z toho samozřejmě vyplývá, že čím více lidí v týmu, kteří vědí co mají dělat, tím lépe. A je také jasné, že sám osobní ochránce bez žádné další podpory není žádná ochrana.

Další důležitou věcí při ochraně osob je spolupráce. Znamená to, že kvalitní ochrana je postavena na součinnosti několika složek Policie ČR. Útvar pro ochranu ústavních činitelů Policie ČR spolupracuje především s informačními službami při analýze míst návštěv chráněných osob, zásahovými jednotkami při zajišťování bezpečnosti, dopravní policií při plánování tras průjezdů zahraničních delegací. Dále s kriminální policií daného regionu, které chráněná osoba navštěvuje při svém celodenním programu.

4.1 METODY OCHRANY

Stejně jako i jiné policejní útvary procházel Útvar pro ochranu ústavních činitelů Policie ČR určitým vývojem a neustále jím prochází, např. přebírá zkušenosti od zahraničních ochranných služeb. V minulosti to bylo hlavně od tehdejšího SSSR, dnes se

¹⁴ viz. kap. 3. Osobní ochránce, str. 15

využívá zkušeností západních zemí, zejména USA, Velké Británie, Izraele. Neustálý rozvoj a předávání zkušeností je velice důležitý, zejména z válečných zón (Irák, Afganistan, Kosovo), protože vše se neustále vyvíjí, zbraně se modernizují, vznikají nové ochranné materiály, útočníci mění druhy útoků, a proto je třeba reagovat a přizpůsobovat tomu taktickou přípravu.

V dnešní době existují **dvě základní metody ochrany**:

1. Otevřený způsob (demonstrace síly)

U této ochrany se využívá velký počet policistů. Ochránci vytvářejí těsné, nepropustné formace kolem chráněných osob. Lze na první pohled rozpoznat, k jaké složce ochránců přísluší. Všechna místa, která chráněná osoba navštíví, jsou pyrotechnicky prohlédnuta a střežena několik dnů předem. Do blízkosti chráněné osoby se dostanou pouze ty osoby, které prošly detekčním rámem. V některých postkomunistických státech dohnali tento způsob až tak daleko, že při průjezdu kolony ulic nesmí stát nikdo ani na chodníku. Při přepravě se využívá formálních kolon s několika operačními a doprovodnými vozidly. Kolony bývají často střeženy i ze vzduchu (helikoptéry). Na střežení se využívají odstřelovači, různé útočné týmy k zahrnutí útočníka (cat-team). Vozidla chráněných osob jsou pancéřovaná, označená vlajkou příslušného státu. Tento způsob ochrany je velice náročný na organizaci příprav, nasazení sil a prostředků.

V České republice se tento způsob využívá zejména na ochranu hlav států zahraničních delegací. Ve světě tento způsob ochrany využívá především americká tajná služba při ochraně prezidenta USA. Dále se využívá v Izraeli, Egyptě, Rusku atd.

2. Skrytý způsob

Při tomto způsobu ochrany se používá menší počet policistů. Ochránci jsou oblečeni nenápadně. Kolem chráněné osoby se pohybují ve formaci, ale chodce nechávají volně formací procházet. Tato činnost je velmi náročná na pozorovací schopnosti. Při využívání této formy ochrany je důležitá utajenost programu chráněné osoby. Přeprava se provádí neformální kolonou s malým počtem vozidel bez označení.

V České republice se tento způsob ochrany využívá především při ochraně ústavních činitelů ČR (důležitá je utajenost programu). Často ho také používají české ozbrojené složky na misi v Iráku. V zahraničí využívají tento způsob zejména britské bezpečnostní síly.

4.2 OCHRANA V SOUSTŘEDNÝCH KRUIZÍCH

Ochrana chráněných osob je zajišťována v tzv. soustředných kruzích, a to z toho důvodu, že každý z těchto kruhů zajišťuje překážku případnému útočníkovi na cestě k chráněné osobě. Tato ochrana se skládá z několika zón (kruhů), nejčastěji ze tří:

- **Vnitřní zóna** – vymezuje nejbližší prostor okolo chráněné osoby. Měl by ji tvořit pouze osobní ochránce, ale při větších bezpečnostních opatřeních i doprovodní ochránci. Do této zóny při otevřeném způsobu ochrany smí pouze jednotlivci, kteří mají oprávnění přístupu k chráněné osobě (protokolární úředníci, členové rodiny, označení členové delegace atd.). Je to nejrestriktivnější ze všech zón a musí být vždy obsazena. Do této zóny se může dostat útočník pouze v případě, že předchází dvě zóny selhaly. Ochránci pracující v této zóně by se při útoku na chráněnou osobu neměli zabývat likvidací útočníka, ale především o přímou fyzickou ochranu chráněné osoby a její urychlenou evakuaci z místa útoku na bezpečné místo.

- **Střední zóna** – tato zóna je kolem vnitřního kruhu a je obsazena zpravidla policisty tzv. epizodické ochrany¹⁵. Při otevřeném způsobu ochrany by měli mít přístup do této zóny pouze osoby patřící k chráněné osobě (označení členové delegace). Tato zóna by se měla obsadit až po zajištění vnitřní zóny.

- **Vnější zóna** – představuje první obranou linii okolo chráněné osoby. Je umístěna nejdále. Je obvykle obsazována policisty dalších odborů ochranné služby PČR, místně příslušnou policií, pyrotechnikem, kriminální službou atd.

Tato ochrana se může využívat jak v otevřeném, tak i skrytém způsobu. Při skrytém způsobu ochránci nebrání procházení lidí formací. Ochrana v soustředných kruzích je náročná na pozorovací schopnosti zejména osobního ochránce.

4.3 PŘÍPRAVNÝ TÝM – VÝJEZDOVÁ SKUPINA

Osobní ochránce, který je trvale přidělen k ochraně našich ústavních činitelů ČR, má za povinnost včas informovat své nadřízené o programu chráněné osoby. Program se vyhodnotí a postupuje dalším zpracování. Na základě sdělených informací Útvar pro ochranu ústavních činitelů Policie ČR organizuje další bezpečnostní opatření v místech návštěv chráněných osob.

¹⁵ viz. kap. 3. Osobní ochránce, str. 15

Vedoucím příslušného organizačního celku je určen velitel bezpečnostního opatření. Ten po seznámení se z programem návštěvy místa bezpečnostního opatření a kontaktu s organizátorem akce určí počty ochránců, kteří jsou zapotřebí k zajištění bezpečnosti chráněné osoby.

Výjezdová skupina v počtu, který určí velitel bezpečnostního opatření, vyjede na místo určení s dostatečným časovým předstihem (např. den předem). Na místě bezpečnostního opatření zahajuje svou činnost. A to zejména:

- Kontaktem organizátorů a Policie ČR s místní příslušností.
- Najede si trasy k jednotlivým objektům.
- Stanoví si místa kontaktů s vozem chráněné osoby.
- Seznámí se s objekty, kde se bude chráněná osoba pohybovat.
- Najede si trasy k nemocnicím (pro případ útoku či zdravotní indispozici chráněné osoby).
- Stanoví druh spojení s vozem chráněné osoby.
- Zajistí si bezpečná místa na trase přepravy chráněné osoby.

Při samotném průběhu bezpečnostního opatření má velitel výjezdové skupiny za povinnost:

- Provést instruktáž a rozdělení ochránců na místa k zajištění ochrany chráněné osoby.
- Být neustále v kontaktu s osobním ochráncem od chráněné osoby, aby mohl reagovat na změny v programu.
- Být v kontaktu s organizátorem akce.
- Řídit práci podřízených ochránců.
- Plnit hláskou povinnost.

Po ukončení bezpečnostního opatření velitel výjezdové skupiny:

- Zruší stanoviště ochránců.
- Poděkuje za spolupráci a rozloučí se s organizátorem akce.
- Informuje místně příslušnou policii.
- Informuje operační středisko Útvaru pro ochranu ústavních činitelů Policie ČR.

Operační středisko útvaru pro ochranu ústavních činitelů Policie ČR je místo, kde se soustředí veškeré informace o průběhu bezpečnostních opatření u chráněných osob 24 hodin denně.

Toto opatření je obdobné i při zajišťování bezpečnosti návštěv zahraničních delegací, jen se liší časovým horizontem a nasazením počtu ochránců.

4.4 UMĚNÍ KOMUNIKACE – DIPLOMATICKÉ JEDNÁNÍ

Pod pojmem „diplomatický“ si většina z nás vybaví určitý druh neupřímně přátelského chování. Francouzský básník Beaumarchais ve svém úspěšném díle „Figarova svatba“ již v 18. století formuloval stejnou myšlenku: „Předstírat neznalost tam, kde všichni znají přesnou odpověď, předstírat vědomost tam, kde všichni tápou ve tmě; předstírat, že jsme nezaslechli to, co všichni jasně slyšeli, především ale vzbuzovat dojem, že zvládneme i nemožné; působit sečtěle a hlubokomyslně, i když jsme prázdná a nepopsaná kniha.“¹⁶

Komunikace je nedílnou součástí práce osobního ochránce, a to v různých sociálních skupinách. Jedná se buď o formu vyjednávání (např. dojednávání podmínek návštěvy chráněné osoby v určitém regionu, skloubení protokolárních záležitostí s bezpečnostním opatřením) nebo o formu komunikace s chráněnou osobou. Při těchto jednáních je vhodné využívat některé zásady diplomatického jednání:

„Nikoho nepřerušujte uprostřed věty“

Připouštím, že někteří lidé, kteří se rádi poslouchají, jsou pro vás těžkou zkouškou trpělivosti. Ale vyplatí se vydržet. Vaše naslouchání bude oceněno jako projev respektu a zájmu. Na oplátku můžete počítat s tím, že vás ten druhý bude také poslouchat. Pokud máte co do činění s někým, kdo jiného vůbec nepustí ke slovu, pak zasáhněte do hovoru otázkou, které stočí téma jinam. Řekněte třeba: „To je zajímavý bod. K tomu by mě ještě zajímalo...“ Tím se můžete do rozhovoru vmísit a elegantně změnit téma, aniž by jste řečníkovi prostě vzali slovo.¹⁷

„Pravidlo tří vteřin“

Pokud vás protějšek v rozhovoru provokuje k odporu, naučte se nikdy nevybuchovat a nereagovat na verbální útok poznámkou, kterou jste si nepromysleli. Zvykněte si na dobu tří vteřin vydechnout, čímž se vám stabilizuje krevní tlak, a teprve potom reagovat. Když budete později o rozhovoru přemýšlet, budete rádi, že jste si nechali pro sebe to, co jste měli právě v tu chvíli na jazyku.¹⁸

¹⁶ Naumann Frank *Umění diplomatického jednání*, str. 15

¹⁷ Naumann Frank *Umění diplomatického jednání*, str. 31

¹⁸ Naumann Frank *Umění diplomatického jednání*, str. 31

„Technika rozbité gramofonové desky“

Jeleni se přetlačují hlavami, aby zjistili, kdo má větší výdrž. Diplomaté místo toho používají techniku „přeskakující gramodesky“. Jak většinou probíhá rozhovor dvou lidí s odlišným názorem? Předpokládejme, že diskutujeme o tom, do kdy má být proveden určitý pracovní úkol. Vy zastáváte jeden názor, váš protivník druhý. On se bude pokoušet zviklat vaše rozhodnutí svými argumenty. Pokud se začnete obhajovat, nepřímou připouštíte, že vaše pozice vyžaduje obranu, čímž naznačujete, že si nejste stoprocentně jist. Tomuto slabému místu se vyhnete, jestliže místo argumentace stále jen říkáte: „Rozumím. Přesto trvám na tom, že na dokončení tohoto projektu budeme potřebovat celý rok.“ Potom nastoupí další argumenty, které se budou snažit vaši pozici otřást. Vy to ale zvládnete tím, že se budete chovat jako rozbitá gramofonová deska. Vždy znovu zopakujete své stanovisko: „Myslím, že budeme potřebovat celý rok.“ Nic jiného. Neodporujete, neobhajujete se, nepřinášíte žádná další zdůvodnění. Tato technika je zvláště účinná v případě, kdy se vás protivník snaží odradit od vašeho záměru nebo přesvědčení. Trváte na svém postoji, aniž protivníka napadáte nebo kritizujete. Tím si získáte respekt, aniž byste si udělali nepřátele.¹⁹

„Rušivé prvky na prvním místě“

Jestliže váš monolog při vysvětlování něčeho důležitého (např. instruktaž podřízeným) neprobíhá podle vašich představ a je rušen podřízenými či posluchači, máte několik možností řešení. Většina lidí na nepozornost svých posluchačů reaguje slovy: „Můžete s tím už konečně přestat?“ Tato reakce není příliš ideální. Mnohem lepší reakce na vzniklou situaci je: „Vy si mezi sebou povídáte, zatímco já se snažím vám něco vysvětlit. Ruší mě to.“ A nebo „Proč se mezi sebou bavíte, když vám něco vysvětluji?“ Ovšem jsou také situace, kdy za rušení posluchači řečník nemůže:

Před mnoha lety v Berlíně měl jeden řečník přednášku. Přestože přednáška byla výborná, v sále se ozývalo stále hlasitější a vzrušenější šeptání. Řečník se neodvážil publika zeptat, co se děje, raději svou přednášku s narůstající nejistotou v hlase dokončil. Měl se zeptat, neboť onen neklid nijak nesouvisel s jeho přednáškou. Bylo 9. listopadu 1989, asi 19.30. A do sálu se právě dostala zpráva o pádu berlínské zdi.²⁰

Nebojte se říci „ne“

Ten, kdo žije ve střední Evropě a neumí říkat „ne“, se brzy dostane do nesnází. V našich podmínkách je „ano“ závazné. Jakmile váš nadřízený, kolegové, přátelé nebo rodina poznají, že nedokážete nikoho zklamat, budou na vaše bedra vkládat stále nepřijemnější úkoly. Ti, kteří pořád říkají „ano“, jsou sice oblíbení, ale nikdo je nerespektuje.

¹⁹ Naumann Frank *Umění diplomatického jednání*, str. 32

²⁰ Naumann Frank *Umění diplomatického jednání*, str. 35

Je několik důvodů, proč se snažíme vyhnout přímému „ne“:

- strach, že někomu ublížíme
- strach z odmítnutí
- strach, že nás ostatní nebudou považovat za vstřícné, velkorysé a pilné
- strach ze ztráty lásky
- strach z napětí a z konfliktů

Diplomatické pravidlo zní: Pokud je to nutné, řekněte důrazné „ne“ bez jakýchkoli výmluv nebo zdůvodnění, ale zároveň nezapomeňte zdůrazňovat, jak vás mrzí, že dotyčnému nemůžete vyhovět.²¹

■ Čtyři způsoby konfliktního rozhovoru

Diplomaté jsou realisté. Vědí, že nejsou na světě dva lidé, kteří by byli naprosto stejní. Vrozené vlohy, životní události, zkušenosti, schopnosti, záliby a slabosti – to všechno způsobuje, že každý z nás je jedinečný. Lišíme se také v názoru na nejrůznější věci, máme rozdílná mínění a zájmy. Bylo by nerealistické očekávat, že dva lidé budou mít vždy stejný názor. Shoda je výjimkou, rozdíly jsou pravidlem.²²

Reakce na jiný názor druhého člověka může být různá. Zde jsou čtyři základní způsoby reakcí na rozpor v rozhovoru seřazené podle účinnosti a schopnosti řešit diplomatickým jednáním konflikt:

- **Nesouhlas** – „Ne, celá věc se má zcela jinak, a to...“ Tím začne boj argumentů, který zpravidla končí bezvýsledně.
- **Tolerance** – „Akceptuji, že máte na danou věc tento názor. Já to nicméně vidím jinak.“ Tímto postojem na soupeře neútočíte, ale také mu nevyhazíte vstříc.
- **Vstřícnost** – „To, co říkáte, stojí za úvahu. V bodech A a B s vámi souhlasím, ale měl bych k tomu poznámku...“ Toto je diplomacie na jednoduché úrovni.
- **Partnerství** – „Přesně tak. A jaké použijeme metody, abyste zároveň bral ohled na mé záležitosti?“ Diplomacie na vysoké úrovni považuje rozpory za výzvu a šanci. Souhlasíte, protože v názoru druhého najdete záchytný bod, který vám pomůže zajistit si podporu vašich vlastních cílů.²³

²¹ Naumann Frank *Umění diplomatického jednání*, str. 52

²² Naumann Frank *Umění diplomatického jednání*, str. 38

²³ Naumann Frank *Umění diplomatického jednání*, str. 39

■ Zásady, které je vhodné využít při komunikaci

Při komunikaci (např. domlouvání podmínek návštěvy chráněné osoby z konkrétními majiteli či provozovateli zařízení, které má navštívit) je vhodné dodržovat některé zásady, které ochránci umožní dosáhnout svých cílů. Zde jsou některé zásady:

- **Odpouštět a nezapomínat** – chytrí diplomaté „přehlížejí“ každý trapas, kterého se ostatní dopustí. To znamená, že se raději dívají někam jinam. Místo aby na trapas poukázali a zabodovali proti svému protějšku, chovají se, jako by k žádné nepříjemnosti nedošlo.²⁴
- **Pravda jako zbraň** – chytrí diplomaté se chovají přímočařeji než jejich méně nadaní kolegové. Vyloží karty na stůl. Především v prostředí, kde jsou intriky a podvody na denním pořádku, má upřímnost mnohem větší hodnotu než triky a úskoky.²⁵
- **Předkládáte návrhy místo požadavků** – požadavky jsou v boji o moc oblíbeným prostředkem. Ale také nebezpečným. Vyvolávají myšlenky typu: Jak bych se jeho požadavku mohl vyhnout tak, aby si toho nevšiml?²⁶
- **Magická formulka, která rozpouští odpor** – již před staletími našli diplomaté prostředek, jak prosadit své cíle a nevyprovokovat při tom odpor. Ona magická formulka zní: „Navrhuji...“²⁷
- **Pogratulujte vašemu protějšku k vítězství, i když jste ve skutečnosti o krok napřed** – pokud jste chytre prosadili svůj cíl, zbývá ještě jedna věc, na kterou si musíte dát pozor: Nikdy, ani ve slabé chvílce se nesmíte svým úspěchem chlubit. Nikdy neříkejte: „No prosím, teď jsi udělal přesně to, co jsem chtěl. Vidíš tedy, že jsem už od samého začátku měl lepší nápad než ty.“²⁸
- **Relativizace** – zásadně se vyhýbejte tomu, říkat někomu, že nemá pravdu. Následující formulace vyškrtněte ze svého slovníku: „Nemáte pravdu“, „Ani při nejlepší vůli to nelze“, „Jste na omylu“.²⁹

²⁴ Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 50

²⁵ Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 86

²⁶ Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 89

²⁷ Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 92

²⁸ Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 175

²⁹ Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 41

5. Výcvik osobních ochránců

Každý uchazeč o práci u Policie ČR je formován svou předchozí výchovou a vzděláním. Tyto zkušenosti a znalosti jsou následně rozvíjeny základním policejním vzděláním, realizovaném v systému základních policejních škol. Uchazeč, který prošel výběrovým řízením, je následně cvičen u Útvaru ochrany ústavních činitelů k získání potřebných znalostí a dovedností k výkonu služby u tohoto útvaru. Ty pak musí průběžně udržovat a prohlubovat.

Kvalitně připravit osobního ochránce pro výkon služebních povinností je velice složité a výcvik spočívá ve značné různorodosti jeho činnosti. Lze ho rozdělit do několika okruhů:

1. Taktická příprava
2. Střelecká příprava
3. Tělesná příprava
4. Odborná příprava

5.1 TAKTICKÁ PŘÍPRAVA

Taktická příprava je nejdůležitější část výcviku osobních ochránců. Spojují se v ní ostatní druhy přípravy. S nejvyšší možnou mírou reality učí členy ochranných týmů správně používat jejich schopnosti a dovednosti při řešení možných situací v nejrůznějších prostředích. Učí se každou vzniklou situaci správně vyhodnocovat a reagovat na ni.

Při taktické přípravě je kladen důraz na neustálé opakování základních dovedností. Osobní ochránce musí mít pokud možno co nejvíce možných situací naučených (výstup a nástup z vozidla, chůze s chráněnou osobou, spolupráce v týmu atd.), aby v případě napadení chráněné osoby nad těmito věcmi nepřemýšlel, dělal je automaticky a mohl se zaměřit na řešení kreativity útočnicka (útoky jsou vedeny různými způsoby, vždy jiná cesta úniku, jiná reakce na útok v různých prostředích).

Výcvik v taktické přípravě je nutné provádět v různých stupních obtížnosti a pokud možno v neustále se měnících podmínkách. Část výcviku se provádí v prostředí, ve kterém reálně bezpečnostní opatření probíhají. Například chůze s chráněnou osobou v týmu se provádí přímo ve městě za běžného provozu mezi lidmi. Tak se u jednotlivců i u celých týmů upevňuje schopnost správně reagovat na konkrétní podmínky, zvyšuje se schopnost improvizace i schopnost přijmout odpovědnost za výsledek ochrany. Výsledkem pak je dokonalá souhra uvnitř týmu i mezi týmem a chráněnou osobou.

Taktická příprava se dále dělí podle možných vzniklých modelových situací:

- ochranné formace, chůze s chráněnou osobou
- výstup a nástup chráněné osoby z vozidla
- jízda s chráněnou osobou
- komplexní cvičení

5.1.1 Ochranné formace – chůze s chráněnou osobou

K ochraně chráněné osoby před fyzickou újmou a obtěžováním ochránci vytvářejí a udržují okolo ní vnitřní okruh ochrany pomocí ochranné formace. Počet ochránců ve formaci závisí na stupni ochrany chráněné osoby. Čím více ochránců ve formaci, tím je ochrana účinnější, ale klade pak větší nároky na dodržování taktických zásad. Celá formace (ať jeden ochránce nebo deset) musí neustále monitorovat 360° okolí.

Při výcviku osobních ochránců se nejprve začíná nejjednodušším cvičením, a to je chůze s chráněnou osobou. Obecně by osobní ochránce měl chodit za chráněnou osobou vpravo nebo vlevo na vzdálenost natažené paže. Tato poučka funguje pouze v teoretické rovině. Osobní ochránce mění vzdálenosti a pozice od chráněné osoby podle vnější situace, aby v případě útoku zareagoval a mohl provést obrannou akci. Tato základní činnost osobního ochránce vypadá na první pohled jednoduše, ale opak je pravdou.

Situace ovlivňující vzdálenost osobního ochránce od chráněné osoby:

- na volném prostranství může chodit ve větší vzdálenosti od chráněné osoby, vzdálenost však musí být taková, aby dokázal reagovat na útok
- v oblastech, kde je soustředěno mnoho lidí, se naopak pohybuje v těsném kontaktu za chráněnou osobou
- při chůzi po chodníku by měl chodit dále od zdi (aby měl lepší přehled)
- při chůzi kolem zaparkovaného vozu, ve kterém sedí neznámí lidé, by se měl pohybovat mezi vozem a chráněnou osobou, aby mohl reagovat
- ve chvíli, kdy chráněná osoba jde kolem rohu budovy, by osobní ochránce měl jít kousek před ní a zjistit situaci za rohem
- jestliže chráněná osoba vychází z budovy, musí si osobní ochránce vyhodnotit, odkud je větší nebezpečí útoku, a podle toho se rozhodnout, zda půjde před nebo za
- při chůzi po chodbách by měl jít osobní ochránce tak, aby v případě otevření dveří zabránil újmě na zdraví chráněné osobě

Výcvik chůze s chráněnou osobou se nejprve začíná trénovat v tělocvičně. Instruktor vysvětlí základní zásady a důvody, proč se to či ono tak dělá. Pak osobní ochránce cvičí chůzi s chráněnou osobou v členitých prostorách bez přístupu veřejnosti. Po zvládnutí tohoto cvičení jde osobní ochránce trénovat na veřejnost (procházka po Karlově mostě, návštěva restaurace atd.).

Jako další stupeň nácviku chůze s chráněnou osobou jsou reakce na útoky. Zde existuje několik technik, které osobní ochránce musí zvládnout. Reakce na útoky se ještě liší podle toho, kolik ochránců se u chráněné osoby pohybuje. Instruktor všechny techniky předvede a důkladně s ochránci nacvičí. Je důležité, aby také vysvětlil, kdy kterou techniku je vhodné použít. Dbá hlavně na perfektní zvládnutí techniky „balení“ chráněné osoby. Tato činnost musí být automatická.

V současné době se používají **tři základní techniky při reakcích na útok**:

1. **Balení chráněné osoby** – v případě, že má osobní ochránce podporu minimálně jednoho doprovodného ochránce, láme chráněnou osobu v pase a co nejrychleji ji otáčí od směru útoku (tím dostává své tělo mezi útočníka a chráněnou osobu) a provede evakuaci pod úhlem 45° od útoku (aby útočník musel měnit záměrný cíl).
2. **Předstoupení před chráněnou osobu** – v případě, že je osobní ochránce sám, předstupuje chráněnou osobu danou krokovou technikou. Jednou rukou si ji přidržuje a adekvátně reaguje na útok (střelná zbraň, teleskopický obušek).
3. **Rozdvojení cílů** – v případě, že je osobní ochránce sám, strčí do chráněné osoby, čímž dojde k rozdvojení cílů (ve chvíli, když máte v ruce zbraň, stáváte se také cílem) a pro útočníka je velmi obtížné zasáhnout chráněnou osobu. Je zde dokázáno, že na útočníka působí tzv. tunelové vidění. To znamená, že když mu cíl unikne ze zóny vidění, dlouho ho znovu hledá.

V dalších stupních přípravy se nacvičují větší ochranné formace, aby každý ochránce přesně věděl, co má v případě útoku dělat.

■ **Základní druhy ochranných formací:**

- Je-li k ochraně určen **jeden ochránce**, zaujímá postavení vpravo nebo vlevo od chráněné osoby, podle toho, na které straně nosí zbraň. Na vzdálenost natažené paže a musí střežit celý sektor 360°.

- Jsou-li k ochraně určeni **dva ochránci** (osobní ochránce, doprovodný ochránce). Postavení osobního ochránce je stále stejné, doprovodný ochránce jde před chráněnou osobou. Každý z ochránců si hlídá sektor 180° jemu přidělených.
- Jsou-li k ochraně určeni **tři ochránci** (osobní ochránce a dva doprovodní ochránci). Postavení osobního ochránce je stejné, přední doprovodný ochránce se pohybuje před chráněnou osobou a zadní doprovodný ochránce za ní. Je zde uplatňována zásada, že zadní doprovodný ochránce se pohybuje vždy na druhé straně než osobní ochránce. Zde si doprovodní ochránci rozdělují 360° a osobní ochránce funguje jako vnitřní zóna ochrany³⁰.
- Jsou-li k ochraně určeni **čtyři ochránci** (osobní ochránce a tři doprovodní ochránci). Postavení osobního ochránce je stejné, tři doprovodní ochránci se rozestaví do trojúhelníku, aby hrot trojúhelníku byl vždy ve směru pohybu chráněné osoby. Doprovodní ochránci si rozdělují 360° a osobní ochránce střeží vnitřní zónu.
- Je-li k ochraně určeno **pět ochránců** (osobní ochránce a čtyři doprovodní ochránci). Postavení osobního ochránce je stejné. Doprovodní ochránci se rozdělují do kosočtverce – přední, zadní, levý, pravý. Monitorují si celých 360° a osobní ochránce si opět střeží vnitřní zónu.

Ochranné formace se trénují stejným způsobem jako chůze s chráněnou osobou. Nejprve instruktor vysvětlí každou pozici zvlášť. Každý si to několikrát vyzkouší na každé pozici v tělocvičně, v prostorách bez přístupu veřejnosti a pak za provozu.

Po zvládnutí pohybu ochránců v ochranné formaci se pokračuje tréninkem reakcí na útok v týmu. Instruktor vysvětlí základní strukturu reakce toho či onoho týmu v daných podmínkách. Nejprve se reakce na útoky nacvičují bez rušivých elementů (zbraně se pouze promačkávají). Když ochránci tuto činnost zvládají, postoupí se k dalšímu stupni s rušivými elementy. Při nácviku těchto reakcí se používá speciální značkovací střelivo FX Simunition. Střely jsou zhotoveny z plastového pláště plněného barvicí hmotou. Pro střelbu FX Simunition je možné použít přidělené služební zbraně. Důvodem použití těchto střel je co nejvíce situaci přiblížit realitě. Proto také minimálně dva členové ochranného týmu střílí slepými náboji (FX střelivo není hlučné), aby navodili dostatečný hluk, který při útoku nastane. Rušivými elementy není pouze hluk, ale i instruktoři, kteří, aniž by to obrannému týmu sdělili, mění v průběhu reakce podmínky (určují kdo zemřel, komu došlo střelivo, kdo je zraněný atd.). V těchto podmínkách se prokáže schopnost každého člena týmu. Toto cvičení je nesmírně náročné na kreativní přemýšlení (máte nějakou roli, ale v průběhu akce musíte přebrat roli po někom, kdo je třeba zraněný, nebo nemůže z nějakého důvodu vykonávat svoji činnost v zájmu ochrany chráněné osoby). Život chráněné osoby je na prvním místě.

³⁰ viz. kap. 4. Teorie ochrany, str. 23

5.1.2 Výstup a nástup chráněné osoby z vozidla

Výstup a nástup chráněné osoby z vozidla je jedna z nejnebezpečnějších situací při přepravě. Tato činnost je přesně svázána taktickými zásadami, a to hlavně proto, že při této činnosti se chráněná osoba vyskytuje na předem předpokládaném místě a její pohyb je minimální. Tudíž je snadným cílem pro případného útočníka. Výstupy a nástupy z vozidla se často provádějí v místech několikrát denně se opakujících (bydliště, zaměstnání chráněné osoby). Každý, tedy i chráněné osoby, podléháme určitému dennímu stereotypu (chodíme do práce ve stejný čas, chodíme cvičit atd.). Tento stereotyp se dá snadno vysledovat a právě na místech výstupu a nástupu je chráněná osoba pod největším rizikem útoku. Proto je zde kladen velký důraz na pozorovací schopnosti osobních, doprovodných a epizodických ochránců a dodržování taktických zásad.

Postup výcviku této činnosti je obdobný jako u nácviku chůze s chráněnou osobou. Nejprve instruktor vysvětlí a ukáže, jakým způsobem má osobní ochránce výstup a nástup provádět. Samotné cvičení začíná tou nejmenší formací (chráněná osoba, osobní ochránce). Všechny pohyby se musí zautomatizovat.

Když tuto problematiku osobní ochránce zvládne, navyšuje se formát (osobní ochránce a jeden, dva, tři, čtyři doprovodní ochránci) ochrany. Každý ochránce si vyzkouší všechny pozice a cvičí je tak dlouho, než si je zafixuje. Následně se tato činnost cvičí za jízdy. Tam si ochránci nacvičí rychlost, jakou se má vše provádět. Nejvyšším stupněm cvičení jsou reakce na útoky a reakce na útoky s rušivými elementy. Každý člen týmu má své úkoly, ale v krajním případě, když to situace vyžaduje, musí umět přebrat úkoly svých týmových kolegů. Sladění takového týmu vyžaduje čas. Ochránci, kteří spolu pracují u chráněných osob, spolu také cvičí, protože v týmu se musí skloubit i lidské vlastnosti.

■ Činnost osobního ochránce při výstupu a nástupu chráněné osoby z vozidla

Výstup chráněné osoby

Před samotným výstupem z vozidla se snaží osobní ochránce co nejvíce zmonitorovat prostor výstupu (podezřelé osoby, otevřená okna, zaparkovaná vozidla atd.). Po zastavení vozidla osobní ochránce vystupuje, neustále monitoruje celých 360°. Svým tělem vykrývá nejnebezpečnější prostor mezi otevřenými dveřmi chráněné osoby a vozidlem. Pravou rukou drží dveře a levou má přiloženou na střeše vozidla. Po vystoupení chráněné osoby nechává osobní ochránce dveře otevřené (v případě útoku balí chráněnou osobu a evakuuje ji dovozila). V průběhu této činnosti je řidič - ochránce ve vozidle se zapnutým motorem a monitoruje prostor.

Nástup chráněné osoby

Před odchodem na místo odjezdu osobní ochránce komunikuje s řidičem - ochráncem o situaci na místě nástupu (podezřelé osoby, otevřená okna atd.). V případě, že si je osobní ochránce jistý situací za svými zády (budovy s režimovaným prostorem – Senát, PSP, úřad vlády atd.), vychází z budovy před chráněnou osobou a kontroluje místo nástupu (aby někdo nečekal za rohem, nejel tudy někdo na kole apod.), a pak se plynule připojí za chráněnou osobu. Pravou rukou otevírá dveře a levou přikládá na střechu vozidla. Svým tělem vykrývá prostor mezi vozidlem a otevřenými dveřmi. Po nástupu chráněné osoby urychleně sedá na své místo a vozidlo odjíždí.

Tyto situace, kdy je osobní ochránce při výstupu a nástupu chráněné osoby z vozidla sám, by měly být zcela ojedinělé, protože ochránce má možnost si vyžádat potřebný počet policistů, kteří dané místo zabezpečí.

Složitost nástupu a výstupu z vozidla se zvyšuje s počtem doprovodných ochránců v týmu. Při formátu týmu osobní ochránce a doprovodný ochránce přijíždí na místo již dvě vozidla (VIP, S1). Od formátu osobní ochránce a tři doprovodní ochránci přijíždějí tři vozidla (VIP, S1, S2).

5.1.3 Jízda s chráněnou osobou

Při přepravě chráněných osob jsou u Útvaru pro ochranu ústavních činitelů Policie ČR používána služební vozidla, která podléhají určitému režimu nutnému k zajištění bezpečnosti a minimalizování možnosti útoku. K řízení služebních vozidel s chráněnými osobami jsou určeni policisté – ochránci z odboru dopravy chráněných osob. Tento odbor je součástí Útvaru pro ochranu ústavních činitelů Policie ČR.

Mezi řidičem – ochráncem a osobním ochráncem musí fungovat vzájemná zastupitelnost (v případě útoku a zastřelení někoho z týmu musí ostatní zvládat i činnosti, ke kterým prvotně nebyli určeni).

Při jízdě s chráněnou osobou je taktika ochrany založena na vzájemné spolupráci. Řidič – ochránce při řízení vozidla dodržuje taktické zásady bezpečné přepravy. Osobní ochránce je velitelem týmu, takže je nadřízený řidiči – ochránci. Nemůže však rozhodovat o věcech, za které z pohledu zákona o provozu na pozemních komunikacích odpovídá řidič. Vzájemná spolupráce spočívá především v pozorování okolí a vysledování podezřelých objektů. Kdo zjistí podezřelý objekt, musí ihned předat stručný a zřetelný hlasový signál obsahující informace:

- co je signalizováno (např. zbraň, nebezpečné auto atd.)
- směr, kde se nebezpečí nachází
- podle potřeby upřesní (vzdálenost, nahoře, dole atd.)

Pro udání směru útoku se může použít systém orientace podle hodinového ciferníku:

- 12 hodin – vpředu
- 6 hodin – vzadu
- 3 hodiny – vpravo
- 9 hodin – vlevo
- Ostatní čísla v ciferníku označují obdobně šikmé směry.

Tento systém funguje, je-li zafixován v podvědomí jak řidiče – ochránce, tak osobního ochránce. Pokud nutí k přemýšlení, znamená ztrátu času a vyšší nebezpečí chyby. V těchto případech je jednodušší a spolehlivější používat běžné udání směru (vpředu, vzadu, vlevo, vpravo).

Ochranný tým musí mít neustále přehled o celém okolí vozidla (360°). Řidič – ochránce potřebuje stále sledovat situaci vpředu, takže má pod dohledem svůj přirozený prostor. Osobní ochránce má především na starosti pravou stranu vozidla. Zadní prostor je společný. Řidič – ochránce sleduje situaci pomocí zpětných zrcátek. Potřebuje se však věnovat řízení, proto případné podezření oznámí osobnímu ochránci a ten situaci prověří. Osobní ochránce se nemůže za jízdy neustále dívat do zadní části (přes chráněnou osobu), z tohoto důvodu je vhodné mít vlastní zpětné zrcátko, které si připevní na čelní sklo, nebo si upravit sedadlo tak, aby viděl, co se děje za vozidlem v pravém zpětném zrcátku.

Přeprava chráněné osoby by měla probíhat po naplánovaných trasách. Jen při náhodné jízdě za netypickým cílem je možné použít nekontrolovanou trasu. Pro pravidelné jízdy (např. trasa z bydliště chráněné osoby do zaměstnání) je třeba mít připraveno několik tras a neustále je nesystematicky měnit. Ideální systém naplánovaných tras má co nejméně uzlových bodů.

Uzlový bod je místo, kde existuje jistota výskytu chráněné osoby během přepravy (např. most – ve městě je pouze jeden a trasu nejde naplánovat jinak).

Ochranný tým by měl mít při jízdě s chráněnou osobou především přehled o:

- uzlových bodech
- místech vhodných pro útok
- bezpečných místech na trase (v případě útoku, možnost úniku)
- běžných poměrech na trase

Při tréninku jízdy s chráněnou osobou je kladen důraz na správné vyhodnocení situace, reakci a souhru mezi osobním ochráncem a řidičem – ochráncem.

5.1.4 Komplexní cvičení

Cílem komplexního cvičení je co nejvíce přiblížit výcvik ochránců reálné situaci. Celé cvičení je velice náročné na čas a počty cvičících ochránců. Cvičení probíhá v prostorách bez přístupu veřejnosti. V dnešní době se tato cvičení provádí ve starých vojenských prostorách, kde je možnost pohybu vozidel od budovy k budově.

V průběhu celého cvičení mají ochránci na sobě oblečení, ve němž slouží, služební zbraně (střelivo pouze FX Simunition), používají stejná služební vozidla a stejné spojovací prostředky (vysílačka).

Příklad komplexního cvičení:

Chráněná osoba jede v rámci předvolební kampaně na návštěvu města Hořovice. Výjezdová skupina dostane program návštěvy:

- 09.00 – příjezd na Městský úřad Hořovice
- 09.10 – jednání se starostou
- 10.00 – odjezd na prohlídku Hořovických pekáren
- 10.10 – příjezd a prohlídka Hořovických pekáren
- 10.30 – jednání s ředitelem pekáren
- 11.30 – odjezd na pracovní oběd do hotelu Zelený strom
- 11.45 – příjezd a pracovní oběd v hotelu Zelený strom
- 14.00 – odjezd na ZŠ Hořovice
- 14.10 – příjezd a setkání s ředitelem ZŠ Hořovice
- 16.00 – setkání s žáky ZŠ Hořovice
- 16.50 – odjezd na setkání s občany – Malá scéna
- 17.00 – příjezd a setkání s občany
- 19.00 – odjezd do Prahy

Den před zahájením komplexního cvičení je určen velitel bezpečnostního opatření, osobní ochránce, doprovodní ochránci. Veliteli bezpečnostního opatření jsou předány veškeré informace o návštěvě chráněné osoby. Velitel opatření má několik hodin na přípravu a určí velitele konkrétních úseků (Městský úřad, pekárna, ZŠ, Malá scéna, hotel Zelený strom), kteří vyjždějí na určená místa a vedou předběžná jednání v jim přidělených úsecích s představiteli těchto zařízení. Cílem jednání je zjistit co možná

nejvíce informací o prostředí, kde se bude chráněná osoba vyskytovat a s tímto prostředím se maximálně seznámit. Starosty, ředitele, provozní představují instruktoři a snaží se velitelům úseků situaci vyjednávání co nejvíce znepríjemnit. Často je v těchto cvičeních využíván i psycholog, který zpětně vyhodnocuje chyby. Velitel opatření na základě jednání velitelů úseků vyhodnotí bezpečnostní opatření a určí počty ochránců nasazených na toto opatření.

Velkou roli v komplexním cvičení hraje kompars. Kompars se snaží chovat co nejreálněji. Snaží se vyvolávat situace přibližující se normálnímu průběhu pracovní návštěvy chráněné osoby, např. náhodný občan, který chce podpis, před kolonou jedou popeláři, opilec ruší setkání s občany, žáci začnou na chráněnou osobu házet předměty, až po připravený útok.

Důraz výcviku je kladen na správné zvládnutí reakcí na jednotlivých postech, kam jsou ochránci přiděleni. Celé cvičení je vedeno tak, aby se cvičící chovali pokud možno reálně, jako ve službě. Komplexní cvičení nekončí útokem na chráněnou osobu, ale pokračuje další činností po útoku (odvoz do nemocnice, sepsání úředních záznamů apod.).

Celé komplexní cvičení je natáčeno kamerou, sledováno instruktory a psychologem. Po jeho skončení se provádí vyhodnocení. To je velice důležité, jsou zde rozebírány konkrétní chyby na konkrétních stanovištích. Psycholog poukazuje a radí, kdo se jak a kde zachoval, a zda by situaci šlo vyřešit lepším způsobem.

Komplexní cvičení je nejvyšší stupeň výcviku, kde ochránci využívají vše, čím ve výcviku prošli. Nevýhodou je časová náročnost a malá možnost zapojení ochránců. Velitele opatření, úseků může dělat jen jeden, ostatní dělají třeba jen propustkovou činnost. Nelze tyto pozice několikrát změnit, aby si každý vyzkoušel vše. V komunikačních schopnostech se vyzkouší šest ochránců a ostatní jsou ustanoveni na dané pozice.

5.2 STŘELECKÁ PŘÍPRAVA

Střelecká příprava je další součástí odborné přípravy osobních ochránců. Obsahuje cvičení zaměřené na zvládnutí základních střeleckých dovedností, odstraňování chybných střeleckých návyků a srovnání úrovně střeleckých dovedností nově příchozích ochránců k Útvaru pro ochranu ústavních činitelů Policie ČR.

Následují specializovaná cvičení, která navazují na taktickou přípravu (součinnost týmové ochrany) a jsou určena pro zvládnutí a vykonávání funkce osobního ochránce. Cvičení obsahují nejvyšší úroveň střeleckých dovedností.

Na střelnici je třeba v první řadě dbát na bezpečnost. Osobní ochránci mohou manipulovat se zbraní pouze na povel instruktora.

Při plánování a vedení střeleckého výcviku musí být instruktor daleko obezřetnější než jeho svěřenci. Musí vědět, pro koho střeleckou přípravu plánuje (jiná je úroveň střelecké přípravy pro osobní ochránce a jiná pro policisty z útvaru ochrany vládních budov) a pro jaký počet ochránců (při malém počtu nelze cvičit týmovou spoluprací). Nevyhovující tréninkové schéma nebo špatné rozestavení terčů může být stejně nebezpečné, jako neopatrné zacházení se zbraní.

Střeleckou přípravu dělíme:

1. Základní přípravu
2. Speciální cvičení

5.2.1 Základní příprava

Střelecká příprava u nově přichozích ochránců začíná tzv. suchým nácvikem. Provádí se s vybitou zbraní. Jeho cílem je zafixovat si správné návyky při manipulaci se zbraní. Jedná se především o správné tasaní zbraně, správný úchop, správné spouštění a vypouštění kohoutu. Osobní ochránce cvičí v ústroji napodobující oblečení, které nosí do služby (společenský oblek) a má stejné pouzdro na zbraň. Tyto maličkosti jsou velice důležité, protože ovlivňují rychlost tasaní zbraně a tudíž bezpečnost chráněné osoby. Dále se suchý nácvik věnuje správnému střeleckému postoji, střeleckým polohám a pohybu se zbraní.

Po zvládnutí suchého nácviku se pokračuje základní střeleckou přípravou. Náplní tohoto cvičení je mířená střelba v různých polohách a na různé vzdálenosti a provádí se bez časového omezení. V této fázi je důležité, aby instruktor upozorňoval na chyby při manipulaci se zbraní (úchop, spouštění kohoutu, špatný postoj apod.).

Základní výcvik osobních ochránců je hlavně zaměřen na:

- zvládnutí základního postoje
- správné držení zbraně
- správné tasaní zbraně – s nabitím, bez nabití
- správné míření – poloha prstu na spoušti, správné spouštění kohoutu, navedení zbraně na cíl
- správnou manipulaci se zbraní – vypouštění kohoutu, vybití zbraně

Základní postoj – noha na straně slabé ruky je nakročená dopředu, do strany jsou nohy od sebe vzdáleny na šířku ramen. Ramena jsou vzhledem k cíli natočena stejně jako v čelním postoji.

Držení zbraně obouruč – silná ruka posunutá na rukojeti zbraně je co nejbližší k ose hlavně, všechny prsty slabé ruky obejmou prsty ruky silné, palce rukou jsou u sebe, neměla by být mezi dlaněmi mezera.

Tasení zbraně z pouzdra:

- namáčknutí zbraně do pouzdra se současným rozepnutím pouzdra
- vytažení zbraně nad pouzdro a zatlačení lokte směrem dolů
- zbraň se dostane před tělo, kde se okamžitě přidává k držení druhá ruka
- ruce se zbraní dokončují pohyb směrem vpřed po dráze co nejbližší přímce
- během pohybu rukou se zbraní do přední polohy probíhá namáčknutí spouště
- po zastavení zbraně v přední poloze probíhá korekce miřidel a dokončuje se proces spouštění

Míření – horní hrana mušky je v jedné přímce s horní hranou hledí, muška je uprostřed hledí. Oko musí ostřit na mušku, ne na terč.

Vypouštění kohoutu:

- **Přes dva palce** – palec silné i slabé ruky jistí kohout, prostředníček ruky držící zbraň uvolní spouští kohout z ozubu spouštěné páky a pomocí jisticích palců je kohout pistole doveden pomalu do přední polohy.
- **Přes palec slabé ruky** – palec slabé ruky je vložen mezi kohout a závěr, ukazo-vákem silné ruky je uvolněn kohout z ozubu spouštěvé páky a postupným odvalováním jisticího palce pomalu spuštěn do přední polohy.

5.2.2 Speciální cvičení

Když ochránce zvládne základní cvičení a naučí se perfektně ovládat svoji zbraň, pokračuje se ve vyšší stupni výcviku a tím je speciální cvičení.

Při tomto výcviku se už střílí pod časovým tlakem. Důležitou zásadou pro takový nácvik je vytvořit co nejreálnější podmínky výkonu služby. Důraz je také kladen na častou manipulaci se zbraní a dodržování bezpečnostních návyků (při manipulaci se zbraní prst mimo spoušť atd.). Neustálé opakování střeleckých cvičení je důležité pro zafixování správných návyků, aby v reálné situaci nedošlo k ohrožení jiných objektů než útočníka.

Speciální cvičení je hlavně zaměřeno na:

- techniku střelby v omezeném čase
- techniku letmé střelby
- přebíjení zbraně – bojové, taktické
- správné polohy při střelbě – vkleče, vleže

Technika výstřelu v omezeném čase – důležité je pevné sevření slabé ruky kolem prstů silné ruky. Dále co nejrychlejší srovnání mířidel po navedení zbraně, navedení zbraně do přední polohy po přímce, namáčknutí spouště už při navádění zbraně. Dále je důležité plynulé stisknutí spouště a dodržení odhledu.

Technika letmé střelby - je nejrychlejší způsob střelby a v policejním výcviku by měla být nejpreferovanější technikou. U této techniky se využívá koordinace mezi okem a rukou se zbraní. Neznamena to, že to je střelba bez míření. Zamíření probíhá ukázáním rukou se zbraní na bod, na který se díváme. Sledujeme pouze cíl (ne mířidla), a to oběma očima. Jistota zasažení cíle touto technikou je značně omezena vzdáleností. Máme tři základní techniky letmé střelby:

- **Od boku** – nejrychlejší technika, nejméně přesná, hraniční vzdálenost 3 m. Po vytažení zbraně nad pouzdro se tlačí loket dolů, ruka se zbraní je při střelbě opřená o bok. Druhá ruka může být využita k odražení útoku.

- **Od pasu** – hraniční vzdálenost 5 - 7 m. Zbraň se při tasení dostane před tělo, kde se přidává slabá ruka k posílení držení a ihned následuje výstřel.

- **Z úrovně hlavy** – nejpřesnější technika letmé střelby. Hraniční vzdálenost 10 - 15 m. Ruce se zbraní se dostávají po přímce až do přední polohy, to znamená, že paže jsou propnuté a mířidla nejsou v úrovni očí, ale zhruba v úrovni brady.

Bojové přebití zbraně

- Schovávat se za kryt nebo jít do snížené polohy.
- Nejdřív dostat prázdný zásobník ze zbraně, pomocí slabé ruky.
- Pevné a jisté uchopení plného zásobníku v kapce na zásobníky.
- Ovládání záchyty závěru a záchyty zásobníku slabou rukou.
- Během přebití je prst mimo spoušť.
- Během přebití je důležité nesledovat zbraň, ale prostor kolem sebe.

Taktické přebití zbraně

- Zbraň je během přebití nabitá, prst je mimo spoušť.
- Nejdřív se vytáhne plný zásobník z kapsy a uchopí se tak, aby se do stejné ruky bezpečně vešel i zásobník, který je ve zbraní.
- Poloprázdný zásobník ze zbraně si necháme v ruce, plný zásobník zasuneme do zbraně.
- Schováme poloprázdný zásobník do kapsy na zásobníky.

Jedno z nejtěžších cvičení k ověření dovedností řešit krizové situace pod časovým tlakem je tzv. **stress shooting** (střelba pod stresem):

Ochránci je nastíněna konkrétní situace a následně je mu vysvětleno, že po celou dobu musí komunikovat a reagovat na povely instruktorů. Vylosuje si jednu ze čtyř karet s odlišným symbolem. Jeho úkolem je symbol si zapamatovat. Později bude nucen najít příslušně označený terč s oním symbolem.

Poté absolvuje fyzickou zátěž, ihned odnáší tzv. „hasičským chvatem“ raněnou osobu do blízkosti palebné čáry, kde následuje opět fyzická zátěž. Po splnění tohoto úkolu vykoná činnost narušující stabilitu. Poté je mu ukázána pro něj neznámá zbraň (HK G 36, HK MP7 A1 atd.). Jeho úkolem je naplnit zásobník jedním nábojem, nabít zbraň a vystřelit do svého terče (dle vylosovaného symbolu).

Po splnění tohoto úkolu provede fyzickou zátěž a je mu otevřena skříňka s rozmontovanou krátkou zbraní (jeho služební zbraň). Tu musí rychle složit, nabít jedním nábojem a opět zasáhnout správný terč.

To vše se odehrává za zvuku sirén služebních vozidel a akusticky silných povelů nejméně dvou instruktorů, ochránce musí neustále odpovídat na otázky instruktorů.

Do stresu je uveden pomocí:

- fyzického cvičení (kliky, „angličany“, během, nesením zraněné osoby, kotouly),
- hlukem (sirény vozidel, povely instruktorů, ruchy okolí),
- časovým omezením,
- odpoutáním pozornosti od primárního úkolu (otázky instruktorů).

Střelba ve stresu spolehlivě odhalí, zda dotyčný dokáže plnit více úkolů najednou, jak dalece podléhá stresu, nepohodlí a jak přesně a rychle dokáže splnit stanovené cíle.

5.3 Tělesná příprava

Tělesná příprava je další nedílnou součástí výcviku osobních ochránců. Cílem je připravit ochránce na fyzickou zátěž při výkonu služby a umět reagovat na útoky na krátkou vzdálenost; odvrátit útok a dále pokračovat dle taktických zásad v ochraně chráněné osoby.

Tělesnou přípravu osobních ochránců tvoří:

1. Fyzická příprava
2. Sebeobrana

Tělesná příprava u Útvaru pro ochranu ústavních činitelů Policie ČR probíhá formou jak půldenního, tak celodenního zaměstnání. Tato příprava je dále součástí týdenních soustředění, která jsou hlavně zaměřena na taktickou přípravu.

5.3.1 Fyzická příprava

Dobrá fyzická kondice osobního ochránce je předpokladem ke kvalitnímu plnění jeho služebních povinností. Jeho práci je možno zjednodušeně charakterizovat na neustálé „čekání“ a pak „spěchání“. Chráněná osoba spěchá na jednání, protože je v časovém presu z prodlouženého předchozího jednání, a další jednání opět trvá déle než bylo naplánováno. Dobrá fyzická kondice umožňuje ochránci nemyslet na bolest nohou a zad, ale na vzniklé situace. Fyzická kondice se vzájemně kloubí s psychickou. Osobní ochránce musí být vytrvalý a neustále soustředěný. Je normální, že stojí před místem jednání i několik hodin, i když dostane od chráněné osoby informaci o krátkém jednání.

Cílem fyzické přípravy tedy je udržení a nárůst síly a vytrvalosti. Oba dva tyto faktory jsou důležité nejen při výkonu služby, ale také v běžném životě. Přípravu je tedy nutné postavit na dvou základních blocích:

- kardiovaskulární trénink
- posilovací trénink

■ **Kardiovaskulární trénink**

Kardiovaskulární systém slouží k transportu živin a odpadových látek krví z tkání nebo do nich. Oběhová soustava je tvořena především srdcem a cévami. Krev proudí tělem ve dvou hlavních okruzích: mezi srdcem a plicemi k nabrazení kyslíku a mezi srdcem a celým tělem, aby kyslík a živiny dopravila k buňkám.

Kardiovaskulární trénink je nezbytný pro udržení fyzické kondice. Jedná se o vytrvalostní a aerobní cvičení, které z velké části zatěžuje srdeční a dýchací soustavu. Omezujícím faktorem při tomto tréninku by neměla být svalová soustava, ale soustava dýchací (krevní oběh). Příkladem tohoto cvičení je: běh, jízda na kole, orbitrack, veslování apod.

Pozitivní vliv kardiovaskulárního tréninku:

- zlepšuje činnost srdce (rozšiřování srdečních komor)
- pravidelné cvičení snižuje klidovou srdeční frekvenci (srdce pracuje ekonomičtěji)
- zvyšuje množství krve v oběhu (zmnožuje krevní plazmu)
- snižuje cholesterol a tuk v krvi
- správně zvoleným cvičením je možné upravit i krevní tlak

■ **Posilovací trénink**

Posilovací trénink slouží ke zvýšení síly a podle druhu cvičení i k nárůstu svalové hmoty. Podstatou posilovacího tréninku je procvičit každou svalovou skupinu těla. Pro výkon osobního ochránce je tento trénink velmi důležitý, a to nikoli z důvodu nárůstu svalové hmoty, ale z důvodu zpevnění těla (dlouhé stání ve službě na tvrdých podkladech). Je to dobrá prevence bolesti zad a kloubů.

Příklad posilovacího tréninku v posilovně:

1. *bench-press* – dvakrát po 15 opakování
2. *rozpažky s jednoručkami na rovné lavici* – dvakrát po 10 opakování
3. *shyby na hrazdě* – dvakrát po 8 opakování
4. *přítahy s velkou činkou v předklonu* – dvakrát po 15 opakování
5. *tlak s velkou činkou nad hlavou* – dvakrát po 15 opakování
6. *francouzské tlaky vleže s rovnou osou* – dvakrát po 10 opakování
7. *stahování kladky ve stoje* – dvakrát po 15 opakování
8. *bicepsové zdvihy s jednoručkami* – dvakrát po 10 opakování
9. *dřepey s činkou* – dvakrát po 15 opakování
10. *zakopávání vleže na lavici* – dvakrát po 15 opakování
11. *výpony lýtek ve stoji* – čtyřikrát po 30 opakování

5.3.2 Sebeobrana

Sebeobrana je součástí výcviku osobních ochránců. Učí je správně a účelně reago-
vat v boji na blízko, tzn. hmatům, chvatům a kopům. Sebeobrana je velice problematické
téma, protože osobní ochránce (slušný člověk) reaguje na útoky lidí, kteří mají často
problémy se zákonem. Tudíž je zde velký nepoměr. Slušný člověk, který zvládá základy
bojového umění, proti pouličnímu rváči. V dnešních moderních trendech se klade velký
důraz na taktickou přípravu, tedy na prevenci, aby k takovému kontaktu vůbec nedošlo.

Osobní ochránce se učí technikám k rychlému odražení útoku, ale jeho prioritou
je chráněná osoba. Musí se naučit zvládat základní obrané údery a kopy, které paraly-
zují útočníka v krátkém časovém horizontu, a dále se starat o bezpečnost chráněné osoby
(únikové cesty po útoku apod.). Je důležité, aby v těchto situacích nebyl sám a po prvotní
reakci (nejdůležitější) na útok pomyslně předal útočníka jinému kolegovi, který reakci
dokončí (poutání útočníka, předání ho příslušným orgánům apod.).

Úkolem sebeobrany není vychovat prvotřídního bojovníka do ringu, ale ochránce,
který i po 15 hodinách služby (bez rozcvičení) dokáže použít základní, technicky jedno-
duché hmaty, chvaty a kopy k ochraně chráněné osoby.

Náplň výcviku ochránců, při použití donucovacích prostředků je:

1. osvojení si základního bojového postoje (střehu), těžiště (stability), pohybu
a sevření pěstí při úderových technikách
2. výuka základních úderových technik: přímý úder, boční úder
3. výuka obrany proti základním úderovým technikám: obrana proti přímému
úderu, obrana proti bočnímu úderu
4. výuka základních kopacích technik: přímý kop na břicho, boční kop na stehno,
spodní kop na genitálie
5. výuka obrany proti základním kopacím technikám: obrana proti přímému
kopu na břicho, obrana proti bočnímu kopu na stehno, obrana proti spodnímu
kopu na genitálie
6. výuka rozšířených technik: údery loktem, kopy kolenem, zastavovací kopy na
koleno a boční kopy ke svedení útočníka na zem
7. výuka obrany proti rozšířeným technikám: obrana proti úderu loktem,
obrana proti kopu kolenem
8. výuka kombinací všech základních úderových, kopacích a rozšířených technik
9. výuka obrany proti chycení za ruku, kolem krku, ze zadu přes ruce a za oděv
10. výuka obrany proti kombinacím všech základních úderových, kopacích
a rozšířených technik
11. použití pout: poutání po svedení útočníka na zem, bezpečnostní prohlídka
po spoutání, poutání pod hrozbou stříelné zbraně

Skladba výcvikové jednotky

Trénink nácviku použití donucovacích prostředků by měl obsahovat tyto části:

- **Zahájení** – obsahuje seznámení cvičících s plánem výcvikové jednotky.
- **Rozcvičení** – rozehrátí těla pomocí klusu nebo třeba nějakého kolektivního sportu (hlavní zásada – volně).
- **Opakování minulé výcvikové jednotky** – ze začátku pomalu, ale s důrazem na techniku si cvičenci zopakují naučené techniky.
- **Nácvik nových technik** – nejprve by instruktor měl ukázat novou techniku v reálné rychlosti, potom pomaleji a rozfázovat pohyb pro jednodušší pochopení. Instruktor musí celou činnost okomentovat. Cvičenci si nejprve zkouší techniku bez soupeře, pak se soupeřem. Volně, s důrazem kladeným na techniku.
- **Speciální úderový trénink** – tato část tréninku je zaměřena na zdokonalování již naučených úderových technik, tzn. zvyšování síly úderu a jeho rychlosti, správného načasování a zlepšování přesnosti. K tomuto tréninku se nejčastěji používají jako překážka boxovací pytel, hruška, kožená lapa. Cvičenci trénují ve dvojici a na signál instruktora (píšťalkou) se vymění.
- **Zakončení výcvikové jednotky** – zakončení by mělo trvat minimálně 10 min. Skládá se z pomalého běhu nebo strečinku a slouží k odplavení kyseliny mléčné ze svalstva. Je organizována instruktorem. V samotném závěru by měl instruktor vyhodnotit průběh a vyzdvihnout nejlepší. Zjistit, zda někdo neutrpěl zranění.

5.4 ODBORNÁ PŘÍPRAVA

Osobní ochránce se potřebuje neustále vzdělávat a zdokonalovat ve spoustě odvětví. Je to způsobeno různorodostí chráněných osob (zájmy, koníčky atd.), jejich vystupování v různém sociálním prostředí (nejdražší restaurace) a v krizových situacích, kdy se musí spolehnout jen sám na sebe. Při výkonu služby se může stát, že nebude mít možnost si na konkrétní problém přivolat konkrétního odborníka a bude muset problém vyřešit sám. Tato příprava je prováděna formou soustředění nebo školení příslušnými odborníky a zaměření je dané dle potřeby a vyskytujících se problémů.

Základní kostru odborné přípravy, která se školí v průběhu celého roku, tvoří:

1. Povinná odborná příprava
2. Speciální příprava

5.4.1 Povinná odborná příprava

Tato příprava je zaměřena na dovednosti, které se přímo vztahují k výkonu služby. Jde hlavně o dovednosti, které osobní ochránce musí znát dle zákona a o činnosti vzájemné zastupitelnosti. O znalost odborností, se kterými se setkává při výkonu své služby. Jde především o tyto přípravy:

- **Řidičský výcvik** – mezi řidičem – ochráncem a osobním ochráncem funguje vzájemná zastupitelnost. Je to z toho důvodu, že v případě selhání jednoho (zranění, smrt apod.) ho musí druhý nahradit a nejlépe vykonávat obě činnosti najednou. Výcvik probíhá formou půldenního zaměstnání a je zaměřen na zvládnutí jízdy ve služební limuzíně (automatické převodovky). Základní výcvik probíhá na letišti, kde je postavena z kuželů „jízda zručnosti“, kterou musí ochránce zvládnout v daném časovém horizontu. Po úspěšném zvládnutí se začíná cvičit v běžném městském provozu (aby si zvykl na velikost vozidla, najíždějí se reálné trasy, budovy apod.). V rámci tohoto výcviku se také prověřuje znalost Prahy a okolí.

- **Pyrotechnická příprava** – je zaměřena především na prevenci. To je hlavně prohlídka objektů, automobilů a vyhledávání nástražných systémů (zejména listové zásilky a balíčky). V praxi samozřejmě tuto činnost dělají příslušní odborníci. Veškerá místa návštěv chráněných osob a jejich pošta prochází pyrotechnickou kontrolou, ale může nastat situace, kdy to musí osobní ochránce zkontrolovat sám.

- **Spojovací příprava** – jedná se o proškolení z ovládání radiostanice MATRA, zásady provozní kázně, novinky ve spojovací technice. Dále se proškoluje správné používání příslušenství (příposlechy apod.)

- **Sledování a kontrasledování** – školí se cca ve čtrnáctidenních intenzivních blocích. Podstatou je pochopit způsob profesionálního sledování a na základě těchto znalostí dokázat sledování odhalit – kontrasledování. To vyžaduje od osobního ochránce maximální pozornost a vnímavost. Při sebemenším podezření, že chráněnou osobu někdo sleduje, nahlásí své poznatky a vzniklou situaci začne řešit tým odborníků.

- **Zdravotní příprava** – školí se formou půldenního zaměstnání a je zaměřeno především na první pomoc, jak co nejrychleji a nejefektivněji ošetřit zdravotní újmu. V případě zdravotní indispozice chráněné osoby musí osobní ochránce dokázat poskytnout první pomoc a současně zajišťovat transport do příslušného zdravotnického zařízení.

- **Právní příprava** – školí se formou půldenního zaměstnání, jde především o proškolení a opakování Zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (použití zbraně, použití donucovacích prostředků, oprávnění prokázání totožnosti atd.).

5.4.2 Speciální příprava

Do této přípravy spadají obory nepřímo související s výkonem služby osobního ochránce. Jde o obory, které by měl znát, ale jejich znalost není nijak zákonem stanovená. Jedná se o odbornosti přímo související s konkrétní chráněnou osobou (zájmy, koníčky chráněných osob) a zejména o základy společenského chování.

- **Zájmová činnost chráněných osob** – je to velice různorodá a kreativní příprava, protože se vztahuje vždy na konkrétní osobní ochránce, kteří se musí rozvíjet v aktivitách přidělených chráněných osob. Samozřejmě to neznámá, že když například chráněná osoba hraje tenis, tak osobní ochránce musí hrát také tenis. Je ale spousta sportů, ve kterých se chráněná osoba přesouvá z bodu A do bodu B různými způsoby. Takovému způsobu by se měl umět přizpůsobit i osobní ochránce – běh, jízda na kole, vodáctví, seskoky padákem apod. Způsob výcviku je většinou formou týdenního soustředění s příslušnými odborníky na danou problematiku.

- **Základy společenského chování** – školí se formou půldenního zaměstnání a je zaměřeno na etiketu všedního dne; vhodný oděv do společnosti, společenské stolování, etiketa ve světě a chování podle protokolu. Osobní ochránci se při výkonu svého zaměstnání pohybují také na akcích nejvyšší úrovně v České republice i v zahraničí. Návštěvy slavnostních večeří, rautů a recepcí nejsou výjimkou. Proto je nutné, aby znal nejenom základy etikety, ale také musí znát, jak se do určité společnosti obléknout, a v první řadě zásady společenského stolování.

Osobní ochránce ve společnosti není chápán jako individuální jedinec, ale jako obraz Policie ČR. Když udělá nějaký společenský skandál, tak nikdo neřekne „Josef se neumí chovat“, ale „policista se neumí chovat“. Proto je dobré a podstatné, aby osobní ochránce znal základy společenského chování při různých situacích.

Obecně můžeme základy společenských pravidel, které by měl osobní ochránce ovládat, rozdělit na:

- Základní pravidla při komunikaci

Nejedná se o diplomatické jednání³¹, ale o základy společenské komunikace, které by měl znát každý člověk.

Osobní ochránce by měl především vědět, že když se představuje, tak celým jménem v pořadí křestní jméno, pak příjmení. V případě, že přichází ke skupině lidí,

³¹ viz. kap. 4.4 Umění komunikace – diplomatické jednání, str. 25

se kterou musí navázat komunikaci (skupina ve které je chráněná osoba a musí jí sdělit nějaké informace nebo např. skupina, kde je člověk, od něhož informace naopak potřebuje), tak zdraví jako první. Dále při komunikaci neukazuje prstem na lidi (ukazuje očima), respektuje osobní zónu každého, s kým jedná (není vhodné se při komunikaci přibližovat blíže než na 70 cm, pokud to není nutné), vhodně a konstruktivně se vyjadřuje (jasně, zřetelně a efektivně používá svoji slovní zásobu). A samozřejmě tykání lidem, které nezná, je nepřijatelné!

- **Základy společenského oblékání**

Základním oblečením osobního ochránce je oblek. Hlavním důvodem není, aby vypadal důležitě a byl vždy rozpoznán od ostatních, ale právě naopak. Chráněná osoba se po většinu svého pracovního dne pohybuje ve společnosti, kde je oblek běžným oděvem, a proto osobní ochránce volí oblek, aby byl součástí prostředí a nijak se neodlišoval. Jak jsem již napsal, osobní ochránce by se měl oblékat tak, aby splynul s prostředím. Vypadá to jako maličkost, ale volba správného oblečení je velice důležitá. Osobnímu ochránci může práci zjednodušit, ale také znepríjemnit. Špatnou volbou oblečení můžete i ohrozit chráněnou osobu. Například chráněná osoba při svém soukromém programu (nákupy, procházky s rodinou) je oblečena tak, že splývá s prostředím a osobní ochránce je v tmavém obleku. Svým oblečením upozorňuje na přítomnost někoho důležitého. Tím zruší anonymitu chráněné osoby, což je jeden z prvků prevence ochrany.

Na druhou stranu osobní ochránce to má s volbou oblečení velice složité, protože často v průběhu pracovního dne chráněné osoby nemá možnost a čas se převlékat. V takových případech by měl osobní ochránce zvolit do služby oblečení dle důležitosti akcí v programu chráněné osoby (jestliže má chráněná osoba v programu večerní společenskou akci, kde je nutnost tmavého obleku, musí zvolit tmavý oblek).

Při volbě oděvu by měl osobní ochránce vědět z programu chráněné osoby, jaká akce ho během služebního dne čeká (není oblek jako oblek). Kde je třeba tmavý oblek (slavnostní večere, rauty atd.), kde je třeba bílé, nebo alespoň světlé košile. Volba kravaty je také velmi důležitá (pohřby atd.).

- **Základy správného stolování**

Jak jsem již uvedl, návštěvy slavnostních večerí a recepcí jsou u osobního ochránce skoro na denním pořádku.

Na tyto akce nestačí pouze vhodná volba oblečení, ale je třeba ovládat základy správného stolování a vhodně je skloubit s výkonem služebních povinností. Někdy to

musí být určitá volba vhodných kompromisů. Například když chráněná osoba navštíví recepci nebo raut, je při vstupu do sálu nabízen „welcome drink“. Osobní ochránce si ho vezme, přestože ve službě je zakázáno požívat alkoholické nápoje. Pití drinku pouze imituje, aby nevybočoval ze společnosti, ve které se vyskytuje (byl by v sále bez sklenky patrně sám). Často je na začátku takové akce bývá přípitek.

Dále musí osobní ochránce minimálně vědět i takové věci, že látkový ubrousek na talíři při slavnostní večeři slouží k ochraně oblečení (neslouží k otírání příborů nebo sklenek), příbory na slavnostním stole jsou kladeny tak, že se odebírají zvenčí (podle chodů). Talířek na pečivo je po levé ruce a sklenice na nápoje po pravé. Pečivo se neukusuje, ale láme na malé kousky a vkládá se do úst.

To vše je jen velmi minimální souhrn znalostí osobního ochránce ze společenského chování, jehož dodržování ho nepostaví před „trapné situace“ ve společnosti, kde se nachází chráněná osoba.

6. Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo popsat problematiku osobní ochrany jak v úrovni teoretické, tak v úrovni praktické a ze svých vlastních zkušeností poukázat na důležitost kvalitního výcviku. Většina lidí žije v představách (akční filmy a vizáže osobních ochránců komerčních „hvězd“), že osobní ochránce je pouze „hromada svalů“, ale pravda je úplně jiná. Jeho práce není o množství svalů a vizáže „nepřemožitelného“, ale o připravenosti reagovat na vzniklé situace, komunikačních schopnostech a rychlém zorientování se v prostředí, ve němž se nachází.

Při výběrovém řízení k osobní ochraně, kterého se také aktivně účastním, se snažíme vybrat uchazeče s těmi nejlepšími morálními návyky z naší společnosti a s vlastnostmi umožňujícími další profesní rozvoj. Při těchto řízeních je fyzická zátěž používána jako nástroj k odhalení problémů nebo nedostatků uchazeče. V tom je zásadní rozdíl oproti výběrovým řízením k jiným speciálním jednotkám Policie ČR.

Položme si otázku: Kolik lidí v naší společnosti má morální zásady na prvním místě? Osobní ochránce by měl být vybaven takovými morálními vlastnostmi, které odpovídají vysokému standardu naší společnosti. Dále musí dokonale ovládat střelnou zbraň, sebeobranu, skvěle komunikovat, musí být sociálně obratný a musí mít bakalářské vzdělání. Z toho je zcela jasné, že tuto práci mohou dělat jen ti nejlepší policisté.

Osobní ochránce zraje jako víno - čím více situací má prožitých, tím je dokonalejší (každá budova, každé jednání jsou jiné...). Nejvíce obohacujících zkušeností získá právě zažitím krizových situací a jejich úspěšným zvládnutím. Proto je také důležité, aby déle sloužící ochránci ulehčovali pozice nově nastupujícím a předávali jim své zkušenosti.

Je důležité, aby instruktoři výcviku osobních ochránců byli u Policie ČR zařazováni do výkonu služby a měli tak možnost načerpávat nové informace o trendech ochrany. Výcvikové metody pak musí neustále přizpůsobovat a inovovat. Mění se metody útoků, a tím i způsoby ochrany. A na to je třeba reagovat právě v přípravě osobních ochránců.

Aby osobní ochránci byli neustále motivováni ke zlepšování svých výkonů, je nutné je stavět stále před vyšší a vyšší cíle. Je to jako v běžném životě. Každá změna se většině lidí sice nelíbí, protože je to změna zavedeného, ale vás to zdokonaluje.

Každý výcvikový blok je dobré zakončit motivačním heslem, které posluchače, cvičící osloví:

„Svým chováním, jednáním a svými činy dělej vždy jen čest sobě, své profesi a svému útvaru“.

Jak jsem již uvedl, cílem mé práce bylo popsat výcvik osobního ochránce. Při své práci jsem vycházel ze studia a analýzy dostupných materiálů a zároveň z vlastních zkušeností, které jsem nabyl během svého působení ve funkci osobního ochránce. Nejvýznamnější se mi jeví část, ve které se zabývám výcvikem, neboť prostřednictvím výcviku jsou budovány a upevňovány dovednosti, které jsou nezbytné pro práci osobního ochránce. Své znalosti, poznatky a zkušenosti tedy využívám při výchově a výcviku ostatních osobních ochránců, na kterém se aktivně podílím.

Resumé

Cílem této bakalářské práce je popsat výcvik a výběr osobních ochránců k Policii ČR. V této práci jsou nejprve popsány teoretické poznatky a následně samotný výcvik, který se na základě teoretických poznatků osvědčil v praxi. Jelikož prameny o dané problematice nejsou ještě komplexně zpracovány, jsou samozřejmě prostory pro zlepšení. Na základě poznatků z praxe a požadavků prostředí se neustále vyvíjejí nové metody přípravy ochránců, které jsou následně používány ve výcviku. Myslím si, že tato práce splnila cíl, který byl stanoven, protože výcvik probíhá úspěšně v praxi a neustále se vyvíjí.

Anotace

V této práci jsou nejprve popsány metody a příčiny možných atentátů na chráněné osoby. Dále je zde rozebrána právní úprava ochrany ústavních činitelů, podmínky pro přijetí a vhodné vlastnosti, které by měl každý osobní ochránce mít. Teoreticky jsou zde vysvětleny metody ochrany, význam přípravných týmů při ochraně chráněné osoby a je zde poukazováno na důležitost umění komunikace osobního ochránce.

V praktické části je na základě výše uvedených teoretických poznatků popsán samotný výcvik osobních ochránců. Je zde poukazováno na důležitost taktické přípravy a dále jsou zde rozebrány další okruhy výcviků osobních ochránců do jednotlivých odvětví, které jsou také velmi důležité pro výkon této funkce.

Klíčová slova

Osobní ochránce, chráněná osoba, komunikace, taktická příprava, tělesná příprava, základy slušného chování.

Annotation

In this work are first described methods and causes of potential attacks on protected persons. There is also analyzed legislation to protect the constitutional factors, the conditions for acceptance and appropriate properties that should have any personal protector. Theoretically, there are explained the methods of protection, the importance of the preparatory team for the protection of the protected person and is also point to the importance of personal communication arts patron.

The practical part is based on the above theoretical findings described the training of personal protectors. It is here pointed out the importance of tactical training and are discussed further areas of personal exercises defenders in different sectors, which are also very important for this function.

Key words

Personal protektor, the protected person, communication, tactical training, physical training, foundations of social behavior.

Seznam použité literatury

1. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.
2. Vyhláška MZV č. 157/1964 Sb., o Vídeňské úmluvě o diplomatických stycích.
3. Vyhláška MZV č. 131/1978 Sb., o Úmluvě o zabránění a trestání trestných činů proti osobám používajícím mezinárodní ochrany, včetně diplomatických zástupců.
4. Nařízení vlády č. 468/2008 Sb., o zajišťování bezpečnosti určených ústavních činitelů.
5. Sbíрка interních aktů řízení Policie České republiky útvaru pro ochranu ústavních činitelů ochranné služby, Část I: číslo 22/2007.
6. Castleder, R. Atentáty které změnily svět. Alpress, s.r.o., Frýdek- Místek, 2008. 393 s. ISBN 978-80-7362-621-1
7. Černý, P., Goetz, M. Manuál obranné střelby. Granda Publishing, a.s., Praha 7, 2004. 214 s. ISBN 80-247-0739-X
8. Mádl, J. Bodyguard novodobý samuraj. Hubertlov Bohemia. Praha, 2000. 351 s. ISBN 80-902755-3-2
9. Naumann, F. Umění diplomatického jednání. Portál, s.r.o., Praha, 2005, 2008. 199 s. ISBN 978-80-7367-400-7
10. Neumann, G., Pfützner, A., Hottenrott, K. Trénink pod kontrolou. Grada Publishing, a.s., Praha 7, 2005. 181 s. ISBN 80-247-0947-3
11. Nitobé, I. Bušido. nakl., Josef Pelcl, Praha, 1904., elektronické vydání ms, vn a mv, 2003. 64 s.
12. Šigesuke, T. Busidó, cesta samuraje, vyd. Temple 2006. 96 s. ISBN 80-9016-418-8
13. Špaček, L. Nová velká kniha etikety. Mladá fronta, a.s., Praha, 2008. 268 s. ISBN 978-80-204-1954-5
14. Thompson, L. Manuál Bodyguarda. Alpress, s.r.o., Frýdek- Místek, 2005. 358 s. ISBN 80-7362-078-2
15. Bureau of Diplomatic Security. Protektive Security Training Program – VIP Protection Course. Diplomatic Security Service.

Seznam symbolů a zkratk

a. s.	-	akciová společnost
apod.	-	a podobně
atd.	-	a tak dále
č.	-	číslo
ČR	-	Česká republika
HK	-	Heckler & Koch
nakl.	-	nakladatelství
s.	-	strana
s. r. o.	-	společnost s ručením omezeným
Sb.	-	sbírky
str.	-	strana
tzv.	-	tak zvaný

- 1 Inazo Nitobé., Bushido.s. 3
- 2 § 49 zákona č.273/2008 Sb., o Policii ČR
- 3 § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR
- 4 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR
- 5 Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů.
- 6 § 49 odst. 2, zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR
- 7 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR
- 8 § 11 a 12 zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 501/2004 Sb. a zákona č. 413/2005 Sb.
- 9 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR
- 10 Vyhláška MZV č. 157/1964
- 11 Vyhláška MZV č. 131/1978 Sb.
- 12 Vyhláška MZV č. 157/1964 Sb. o Vídeňské úmluvě o diplomatických stycích
- 13 Mádl Josef, Bodyguard, novodobý Samuraj. s. 18
- 14 viz. kap. 3. Osobní ochránce, str. 15
- 15 viz. kap. 3. Osobní ochránce, str. 15
- 16 Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 15
- 17 Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 31
- 18 Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 31

- 19 Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 32
- 20 Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 35
- 21 Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 52
- 22 Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 38
- 23 Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 39
- 24 Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 50
- 25 Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 86
- 26 Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 89
- 27 Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 92
- 28 Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 175
- 29 Naumann Frank Umění diplomatického jednání, str. 41
- 30 viz. kap. 4. Teorie ochrany, str. 23
- 31 viz. kap. 4.4 Umění komunikace – diplomatické jednání, str. 25